

Nevyriausybinių scenos menų organizacijų veiklos efektyvumo tyrimas

II –asis tyrimo etapas

2014 m. gruodis

Tyrimą finansiškai parėmė Lietuvos kultūros taryba

Tyrimo vadovas Audronis Liuga

Statistinius duomenis rinko bei juos apibendrino Goda Dapšytė ir Ina Pukelytė

TURINYS

IŽANGA.....	3
I. TEISINIS REGLAMENTAVIMAS.....	7
II. NEVYRIAUSYBINIŲ SCENOS MENŲ ORGANIZACIJŲ FINANSAVIMO IR VEIKLOS ANALIZĖ	
1. Finansavimas	
1.1. Valstybės finansavimas.....	9
1.2. Uždirbtos ir rėmimo lėšos.....	15
2. Veikla	
2.1. Misija, tikslai, planavimas.....	23
2.2. Spektaklių kūrimas ir sklaida.....	25
2.3. Kita veikla.....	29
2.4. Žiūrovų skaičius.....	31
3. Darbo santykiai	
3.1 Administracijos ir kūrybiniai darbuotojai.....	35
III. IŠVADOS.....	39

IŽANGA

Lietuvoje per dvidešimt Nepriklausomybės metų susiformavo nauja teatrų sistema, apimanti valstybinius teatrus ir nevyriausybinės scenos menų organizacijas. Didžioji jos dalis yra valstybės teatrai, kurie sudaro vieną didžiausių valstybės išlaikomų kultūros įstaigų tinklą. Nevyriausybines organizacijas – nevalstybiniai teatrai, informacijos centrai ir mišrią scenos meno veiklą vykdančios organizacijos – steigėsi ir formavosi kaip privačios menininkų ir/arba pradedančių vadybininkų iniciatyvos siekiant įgyvendinti savo kūrybines idėjas, ko dėl įvairių priežasčių nebuvo įmanoma padaryti valstybiniuose teatruose. Per pastaruosius du dešimtmečius nevyriausybines organizacijas įsitvirtino Lietuvos scenos meno rinkoje kaip profesionalios ir inovatyvios jos dalyvės.

Naujų nevyriausybinių scenos menų organizacijų veiklos rezultatus ir jų kultūrinę reikšmę fiksavo pirmieji per Nepriklausomybės laikotarpį atlikti teatrų tyrimai. 2002 metais Atviros Lietuvos fondo užsakymu ekonomistė Margarita Starkevičiūtė atliko tyrimą „Lietuvos teatrų ir koncertinių organizacijų išlaidų įvertinimas“. Tyrimo objektas – „teatrų ir koncertinių organizacijų veiklos finansavimo principai ir šių institucijų lėšų panaudojimo efektyvumas“, kuris vertinamas ekonominiais kriterijais ir tiesiogiai siejamas su pagaminto produkto (spektaklio, koncerto) paklausa. Tyrime pirmą kartą buvo gretinama ir vertinama valstybinių ir nevalstybinių teatrų veikla. Pagal tyrimo autorės vertinimo kriterijus jame dalyvavusių dviejų nevalstybinių teatrų – „Oskaro Koršunovo teatro“ ir tuo metu buvusio nevalstybinio Mažojo teatro – veiklos buvo pripažintos efektyviausiomis.

2005 metais rinkos tyrimų ir analizės kompanija „RAIT“ atliko „Nevyriausybinių scenos meno kūrėjų organizacijų ir jų renginių lankytojų tyrimą“. Jo tikslai buvo išsiaiškinti, kaip scenos meno organizacijų renginių lankytojai vertina šalies kultūrinį gyvenimą bei scenos meno organizacijas; iširti kaip scenos meno organizacijų renginių lankytojai vertina užsienio scenos meno pristatymą mūsų šalyje ir įvertinti tokių pristatymų poreikį, išsiaiškinti nevyriausybinių scenos meno organizacijų lankytojų profilį pagal socialines - demografines charakteristikas, fiksuoti nevyriausybinių scenos meno organizacijų atstovų šalies kultūrinio gyvenimo bei scenos meno organizacijų situacijos

vertinimus. Tyrimo rezultatai parodė, kad visuomenė tokių naujų scenos meno organizacijų, kaip „Oskaro Koršunovo teatras“, „Meno fortas“, „Keistuolių teatras“, Lietuvos šokio informacijos centras, Teatro ir kino informacijos ir edukacijos centras veiklą vertina ne blogiau, o daugeliu atvejų net geriau negu valstybinius teatrus. Visi tyrime dalyvavę nevyriausybinėse organizacijose atstovai teigė, kad trūksta valstybės sukurtų sąlygų tokioms organizacijoms aktyviai rasti bei reikštis. Pasigendama vieningos valstybinės kultūros politikos, nesama bendros kultūros raidos vizijos, nesulaukiama kultūros srities reformų. Tyrime dalyvavę nevyriausybinėse organizacijose atstovai išskyrė keletą esminių problemų, su kuriomis susiduria savo veikloje. Tai visų pirma finansavimo problemos, su kuriomis susiję ir didžioji dalis kitų sunkumų: patalpų problema, repertuaro sudarymo sunkumai, specialistų trūkumas. Nepriklausomos, nevyriausybines scenos meno organizacijos teigė pasigendančios lygiaverčio su valstybinėmis organizacijomis požiūrio iš valstybės institucijų pusės. Tyrime dalyvavę jų atstovai ypatingai pabrėžė neproporcingą lėšų (viešųjų resursų bei nekilnojamojo turto) paskirstymą ne tik tarp valstybinių ir nevalstybinių organizacijų, bet ir tarp atskirų meno šakų.

VšĮ Teatro ir kino informacijos ir edukacijos centras 2010 metais pradėjo kompleksinį tyrimą „Lietuvos dramos teatrų sistemos efektyvumo tyrimas ir modernizavimo gairės“. Šis tyrimas yra atliekamas turint tikslą pateikti Lietuvos teatrų sistemos modernizavimo gaires. Šiam tikslui pasiekti atliekama skirtingų teisinių formų teatrų sisteminė palyginamoji analizė, įvertinant teatrų valdymą ir veiklą bei finansavimą teisiniais, o taip pat ekonominės ir kūrybinės veiklos aspektais.

Tyrimas vykdomas dviem etapais. Pirmiausia buvo tiriami valstybės dramos teatrai. Pirmasis tyrimo etapas buvo įgyvendintas 2010 m. rugsėjo-gruodžio mėn. Tyrime panaudota Kultūros ministerijoje kaupiami ekonominiai-statistiniai duomenys ir teatrų atsakymai į jiems parengtus klausimus apie jų veiklą ir darbo santykius. Tyrime buvo remiamasi 2009-2012 m. LR Kultūros ministerijos strateginiame veiklos plane nustatytais valstybės teatrų veiklos vertinimo kriterijais ir Teatrų ir koncertinių įstaigų tarybos 2008-01-10 priimtais Nacionalinių ir valstybės teatrų ir koncertinių įstaigų sezoninių kūrybinių programų ir veiklos vertinimo kriterijais. Siekiant nustatyti teatrų veiklos ir darbo santykių pokyčius buvo pasirinktas 3 finansinių metų (2007-2009 m.) tiriamasis laikotarpis. Tyrime dalyvavo: Nacionalinis dramos teatras, Kauno dramos teatras, Jaunimo teatras, Rusų dramos teatras, Klaipėdos dramos teatras, J.Miltinio dramos teatras, Vilniaus Mažasis teatras, Šiaulių dramos teatras.

Pirmojo tyrimo etapo visa medžiaga su išvadomis buvo viešai pristatyta Kultūros ministerijoje, su ja galima susipažinti internete www.theatre.lt.

Nevyriausybinių scenos menų organizacijų veiklos efektyvumo tyrimas yra antrasis „Lietuvos dramos teatrų sistemos efektyvumo tyrimo ir modernizavimo gairių“ etapas. Šio tyrimo tikslas – įvertinti nevyriausybinių scenos meno organizacijų teisinį reglamentavimą, finansavimą ir veiklos efektyvumą.

Tyrimo uždaviniai:

- Įvertinti nevyriausybinių scenos menų organizacijų veiklą reglamentuojančią teisinę bazę;
- Įvertinti ir palyginti organizacijų biudžeto sandarą;
- Įvertinti organizacijų strategines nuostatas ir planus;
- Nustatyti ir palyginti organizacijų veiklos rodiklius;
- Įvertinti ir palyginti organizacijų darbo santykius ir žmogiškų išteklių valdymą.

Tyrimui organizacijos buvo atrenkamos atsižvelgiant į jų veiklos žinomumą ir tęstinumą, vykdomos veiklos įvairovę (spektaklių kūrimo ir rodymo, kita scenos meno veikla) ir geografiją bei steigėjų įvairovę. Visas tyrimui pasirinktas nevyriausybines scenos menų organizacijas sieja ta pati – viešosios įstaigos – teisinė forma ir tie patys ūkiskaitinės veiklos vykdymo principai. Dalį šių organizacijų įsteigė fiziniai asmenys („Laimingi žmonės“, „cezario grupė“, „Atviras ratas“, „Oskaro Koršunovo teatras“, „Vyčio Jankausko šokio teatras“). Kitų steigėjai yra juridiniai arba juridiniai ir fiziniai asmenys („Menų spaustuvė“, „Meno fortas“). Tarp kai kurių tyrimui atrinktų viešųjų įstaigų steigėjų yra savivaldybės ir valstybės institucijos. Vienos iš jų (Kauno Mažojo teatro) steigėjas yra tik Kauno miesto savivaldybė. Vilniaus miesto savivaldybė yra vienas iš Menų spaustuvės steigėjų, o Kultūros ministerija – vienas iš Teatro „Meno fortas“ dalininkų.

Tyrimui atrinktos viešosios įstaigos, kurios atitinka Teatrų ir koncertinių įstaigų įstatymo 5 str. 1 ir 2 dalių nuostatas, taip pat ir tos, kurios neatitinka šių nuostatų, bet pagal Viešųjų įstaigų įstatymo 2 str. 1 dalį vykdo kultūrinę ir kitokią visuomenei naudingą veiklą. Visas tyrime dalyvaujančias viešąsias įstaigas, nepaisant ar turi teatro statusą ar ne, sieja teatrinės produkcijos kūrimo ir jos sklaidos veiklos.

Dalis iš tyrimui atrinktų įstaigų („Menų spaustuvė“, „Laimingi žmonės“) pagal Teatrų ir koncertinių įstaigų įstatymo 5 str. 1 dalį savo pavadinime nėra nurodę „teatras“ ir savo steigimo dokumentuose nėra pagal to paties įstatymo 5 str. 2 d. nurodę scenos meno rūšies. Tačiau šių įstaigų viena iš pagrindinių veiklų yra susijusi su teatro paslaugų teikimu ir jų veikla yra žinoma Lietuvoje ir/arba šalies regione, todėl jos įtrauktos į tyrimą.

Dalis tyrime dalyvaujančių organizacijų atitinka ir Lietuvos respublikos Nevyriausybinų organizacijų įstatymo projekto nuostatas. Tai yra, pagal šio įstatymo 2 str. jos yra valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų nepriklausomas savanoriškumo pagrindais visuomenės ar jos grupės naudai veikiantis viešasis juridinis asmuo, kurio tikslas nėra pelno ar politinės valdžios siekimas arba vien tik religijos tikslų įgyvendinimas. Tačiau tyrime šiuo įstatymu nesivadovaujama, čia tik parodomas kai kurių organizacijų santykis su juo.

Kaip ir pirmajame tyrimo etape, tiriama trijų paskutinių metų organizacijų veikla, šiuo atveju 2011 - 2013 metų laikotarpis.

Tyrime panaudota:

1. LR kultūros ministerijoje saugomos Profesionalaus scenos meno projektų dalinio finansavimo iš valstybės biudžeto lėšų programos finansuotų tiriamų organizacijų projektų dalykinės ataskaitos už 2011–2013 m.;
2. LR Kultūros rėmimo fondo finansuotų tiriamų organizacijų projektų dalykinės ataskaitos už 2011–2013 m.;
3. Tiriamų organizacijų paraiškos LR Kultūros ministerijos profesionalaus scenos meno projektų sklaidos (salių nuomos) išlaidų dalinio kompensavimo programai (2011–2013 m.);
4. Tiriamų organizacijų metinės veiklos ataskaitos už 2011–2013 m.;
5. Teatrų atsakymai į jiems parengtus klausimus apie jų veiklą ir darbo santykius;
6. LR Kultūros ministerijos dokumentai (finansavimo skyrimo įsakymai, finansavimo programų taisyklės);
7. Teatrų ir koncertinių įstaigų įstatymas, Viešųjų įstaigų įstatymas.

Tyrimė nebuvo panaudota informacija apie darbuotojų darbo užmokestį, nes tai yra konfidenciali organizacijų informacija. Tyrimė dalyvauti buvo pakviesta 10 organizacijų. Dvi iš jų - „Vilniaus Keistuolių teatras“ ir „Klaipėdos lėlių teatras“ duomenų nepateikė, todėl į tyrimą nebuvo įtrauktos.

Tyrimė dalyvavo organizacijos:

1. VšĮ Menų spaustuvė
2. VšĮ Oskaro Koršunovo teatras
3. VšĮ teatras „cezario grupė“
4. VšĮ Vyčio Jankausko šokio teatras
5. VšĮ „Laimingi žmonės“
6. VšĮ Teatras „Atviras ratas“
7. VšĮ Teatras „Meno fortas“
8. VšĮ Kauno Mažasis teatras

I. TEISINIS REGLAMENTAVIMAS

2004 metais priimtame Lietuvos teatrų ir koncertinių įstaigų įstatyme nėra nevyriausybinės scenos meno organizacijų sąvokos ir tokių organizacijų veikla nereglamentuojama. Jos priskiriamos „kitiems teatrams ir koncertinėms įstaigoms“. Tai yra privatūs arba viešieji juridiniai asmenys, kurių teisinė forma yra viešoji įstaiga ir kurių steigėjai nėra ministerijos, apskričių viršininkai ir savivaldybių tarybos. Įstatymo 7 str. 3 dalyje nustatyta, kad „kiti teatrai ir koncertinės įstaigos“ gali gauti valstybės ir savivaldybių biudžetų asignavimų, įstatymų nustatyta tvarka dalyvaudami Kultūros ministerijos arba savivaldybių tarybų skelbiamuose konkursuose atitinkamoms kūrybinės veiklos programoms, finansuojamoms iš valstybės arba savivaldybių biudžetų, vykdyti.

Įstatymo Darbo santykių ir socialinių garantijų straipsniuose nustatyta, kad su teatrų ir koncertinių įstaigų kūrybiniais darbuotojais sudaromos darbo sutartys. Šios įstatymo normos įgyvendinimui nacionaliniams, valstybės ir savivaldybių biudžetiniams teatrams sudarytos kitokios sąlygos negu „kitiems teatrams ir koncertinėms įstaigoms“. Įstatymas numato, kad nacionaliniams, valstybės ir savivaldybių biudžetiniams teatrams iš valstybės ir savivaldybių biudžetų skiriami asignavimai

išlaidoms, iš jų darbo užmokesčiui ir turtui įsigyti, steigėjo patvirtintoms sezoninėms kūrybinės veiklos programoms vykdyti. Tuo tarpu „kitus teatrus ir koncertines įstaigas“ valstybė gali remti tik per Kultūros ministerijos arba savivaldybių konkursines kūrybinės veiklos programas. Lietuvos teatrų ir koncertinių įstaigų įstatyme nustatytas skirtingas valstybės finansavimo principas sąlygoja skirtingą kūrybinių darbuotojų įdarbinimo pobūdį iš vienos pusės nacionaliniuose, valstybės, savivaldybių teatruose, ir iš kitos pusės „kituose teatruose“ (nevyriausybinėse scenos menų organizacijose).

Kūrybinių darbuotojų įdarbinimo pobūdis valstybės teatruose ir nevyriausybinėse scenos menų organizacijose labiausiai įtakoja šių organizacijų veiklos skirtumus. Nacionaliniuose ir valstybės teatruose dauguma kūrybinių darbuotojų tradiciškai dirba pagal neterminuotas darbo sutartis. Šią tradiciją yra įprasta vadinti esmine repertuarinio teatro egzistavimo sąlyga. Tarp valstybės teatruose dirbančių aktorių vyrauja nuostata, kad nuolatinis darbas viename teatre jiems padeda ugdyti profesinius įgūdžius ir užtikrina repertuaro suformavimą bei vykdymą. Tuo tarpu nevyriausybinėse scenos meno organizacijose kūrybiniai darbuotojai dirba pagal atlikėjo intelektualinių paslaugų arba autorines sutartis, kurios neužtikrina pastovaus atlyginimo ir nuolatinio darbo pobūdžio.

Teatrų ir koncertinių įstaigų įstatymo 5 str. 1 d. nustatyta, kad kiekvieno teatro ir koncertinės įstaigos, nepaisant jų teisinės formos, pavadinime turi būti nurodyta „teatras“ ar „koncertinė įstaiga“. To paties straipsnio 2 d. įtvirtinta nuostata, kad teatro ir koncertinės įstaigos steigimo dokumentuose, be duomenų, privalomų pagal Civilinį kodeksą ir atskiras juridinių asmenų teises formas reglamentuojančius įstatymus, turi būti nurodyta scenos meno rūšis. Tai reiškia, kad įstaigos, užsiimančios profesionalia scenos meno veikla, bet neturinčios savo pavadinime žodžio „teatras“ ir nenurodančios scenos meno rūšies, įstatymo nustatyta tvarka negali būti pripažintos teatru ir nepatenka į jo reglamentavimo sferą.

Įstatyme nustatytas teatrų veiklos teisinis reglamentavimas varžo naujų scenos meno organizacijų teises įgyti profesionalųjį statusą ir dalyvauti konkursuose atitinkamoms kūrybinės veiklos programoms, finansuojamoms iš valstybės biudžeto, vykdyti.

2012 m. Kultūros ministro įsakymu Nr. ĮV-570 „Dėl Profesionalaus scenos meno projektų sklaidos (salių nuomos) išlaidų dalinio kompensavimo iš valstybės biudžeto lėšų taisyklių patvirtinimo“ buvo patvirtinta nevyriausybinų scenos menų organizacijų veiklai naudojamų salių nuomos išlaidų kompensavimo tvarka. 2014 m. vasario mėn. nauju Kultūros ministro įsakymu šios taisyklės buvo tobulinamos. Tačiau išliko nuostata, kad paraiškas įvykdytų projektų salių nuomos išlaidoms iš dalies kompensuoti gali teikti tik organizacijos, Teatrų ir koncertinių įstaigų įstatymo nustatyta tvarka pripažintos teatrais.

Per pastaruosius dešimt metų valstybė per atskiras programas suteikė galimybę nevyriausybinėms scenos menų organizacijoms gauti dalinį projektinį finansavimą ir šitaip sudarė sąlygas joms įgyvendinti savo veiklą. Valstybė per nustatytas programas dalinai remia tokio tipo organizacijų spektaklių/programų kūrimą ir kompensuoja jų sklaidos išlaidas, tačiau tiesiogiai neremia kitų su jų veikla susijusių darbo užmokesčio, patalpų išlaikymo išlaidų.

2004 metais priimtas Teatrų ir koncertinių įstaigų įstatymas nebuvo projektuojamas į naujas profesionalaus scenos meno organizacijas. Šiuolaikinių scenos menų raidos realijų neatitinkantis teatrų veiklos teisinis reglamentavimas diskriminuoja Lietuvoje susiformavusį nevyriausybinių scenos menų sektorių.

Šiuo metu Kultūros ministerijos rengiamame Lietuvos teatrų ir koncertinių įstaigų įstatymo pakeitimo įstatyme siekiama nustatyti teisinės normas, harmonizuojančias Lietuvos teatrų sistemą. Tai liudija jau pats naujojo įstatymo projekto pavadinimas – Lietuvos respublikos profesionaliojo scenos meno įstatymas. Atitinkamai siūloma atnaujinti įstatymo sąvokas. Greta „teatro“ pateikiamas „profesionaliojo scenos meno“ bei tokios įstaigos apibrėžimas. Viena iš naujai numatomų įdiegti Kultūros ministerijos valstybinio valdymo priemonių, orientuotų į nevyriausybinių scenos meno sektoriaus plėtrą, yra „nustatyti dalinio bazinio finansavimo profesionaliojo scenos meno įstaigoms, kurios nėra nacionaliniai, valstybiniai, savivaldybių teatrai ir koncertinės įstaigos, skyrimo tvarką“. Taip siekiama suteikti teisę nevyriausybiniams profesionalaus scenos meno įstaigoms gauti dalinį

valstybės finansavimą darbuotojų (tame tarpe kūrybinių) darbo užmokesčiui ir veiklai reikalingų patalpų išlaikymui.

LR kultūros ministerijos iniciatyva keisti Lietuvos teatrų ir koncertinių įstaigų įstatymą nauju – Lietuvos respublikos profesionaliojo scenos meno įstatymu – iš naujo kelia Lietuvos teatro sistemos teisinio reglamentavimo klausimus.

1. FINANSAVIMAS

Nevyriausybės scenos menų organizacijos savo veiklą įgyvendina iš konkursine tvarka per programas skiriamo valstybės dalinio finansavimo ir iš savo uždirbtų bei privačių rėmėjų ir/arba kitų šalių fondų skirtų lėšų. Kai kurios organizacijos be to dar gauna savivaldybių dotacijas veiklai vykdyti, darbo užmokesčiui ir infrastruktūrai išlaikyti.

1.1. Valstybės finansavimas

Pagrindiniai nevyriausybinių scenos menų organizacijų finansavimo šaltiniai yra Lietuvos Kultūros taryba (kuri perėmė Kultūros rėmimo fondo funkcijas, toliau KT), profesionalaus scenos meno projektų dalinio finansavimo iš valstybės biudžetų lėšų programa, LR kultūros ministerijos profesionalaus scenos meno projektų sklaidos (salių nuomos) išlaidų dalinio kompensavimo programa, Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas, Savivaldybės projektinio finansavimo programos. Skirtingų programų nustatyta konkurso tvarka organizacijoms gali būti skirtas dalinis finansavimas jų projektų įgyvendinimui. Tačiau nevyriausybės scenos menų organizacijos gali pasinaudoti ne visais šiais finansavimo šaltiniais. Profesionalaus scenos meno projektų dalinio finansavimo iš valstybės biudžetų lėšų programa ir LR Kultūros ministerijos profesionalaus scenos meno projektų sklaidos (salių nuomos) išlaidų dalinio kompensavimo programa gali pasinaudoti tik tos organizacijos, kurios pagal Teatro ir koncertinių įstaigų įstatymą turi teatro statusą.

Statusą turinčios ir jo neturinčios organizacijos gali gauti finansavimą iš įvairių Kultūros tarybos finansavimo priemonių – Scenos menų, Lietuvos kultūros ir meno pristatymo užsienyje, Lietuvos kultūros organizacijų dalyvavimo Europos Sąjungos programos „Kūrybiška Europa“ paprogramės „Kultūra“, Lietuvoje rengiamų tęstinių tarptautinių kultūros ir meno renginių, kt. Kitos kultūros ministerijos programos, per kurias įstaigos gali gauti projektinį finansavimą yra Jaunųjų menininkų bei Šiuolaikinio meno kūrinių fiksavimo ir informacijos sklaidos programos. Organizacijos taip pat, nepriklausomai nuo jų statuso, gali gauti finansavimą iš savivaldybių, kuriose įgyvendina savo veiklas, programų.

Dalis scenos menų organizacijų („Oskaro Koršunovo teatras“, „Menų spaustuvė“) gauna savivaldybės dotacijas, skirtas įstaigų išlaikymui (darbuotojų atlyginimams, infrastruktūrai). Kitos iš savivaldybių gauna lėšas tik konkrečių meno projektų įgyvendinimui.

Nevalstybiniai teatrai ir scenos menų organizacijos, kaip ir biudžetinės įstaigos statusą turintys teatrai, gali gauti valstybės finansavimą per Kultūros tarybą ar kitas aukščiau minėtas programas, bet negali gauti valstybės asignavimų darbo užmokesčiui ir patalpų išlaikymui, kaip valstybės įsteigti teatrai. Į tokius asignavimus negali pretenduoti ir teatrai, kurių vienas iš steigėjų yra Kultūros ministerija (pvz. teatras „Meno fortas“).

Tyrimui atrinktos organizacijos per tiriamąjį laikotarpį daugiausia valstybės finansavimą gavo per Kultūros rėmimo fondą ir, jei atitinka teatro statusą, per dvi Kultūros ministerijos programas – Profesionalaus scenos meno dalinio finansavimo programą ir Profesionalaus scenos meno sklaidos išlaidų dalinio kompensavimo programą. Tik viena tiriamoji organizacija – „Menų spaustuvė“ – gavo lėšų iš Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondo ir iš Jaunųjų menininkų programos. Per šias programas gautos lėšos „Menų spaustuvės“ ataskaitoje nurodomos „pastatymų finansavimo“ eilutėje. Siekiant palyginti lygiavertes scenos menų organizacijų veiklas, į tyrimo lauką neįtraukiamos „Menų spaustuvės“ infrastruktūriniai projektams skirtos lėšos (nevertinamos Vilniaus miesto savivaldybės lėšos investiciniam infrastruktūros plėtros projektui, ES struktūrinių fondų finansavimas projekto įgyvendinimui, Valstybės investicijų programos lėšos). Žemiau pateikiamoje lentelėje nurodoma, kaip pasiskirsto iš valstybės fondų ir programų gautos lėšos tiriamose organizacijose 2011, 2012 ir 2013

metais. Duomenys gauti per organizacijų atsakymus į joms pateiktus klausimynus, taip pat iš tyrime panaudotų Kultūros ministerijos ir Kultūros rėmimo fondo dokumentų ir iš organizacijų veiklos ataskaitų.

Scenos menų organizacija	KRF	Pastatymų finansavimas	Sklaidos kompensavimas	Savivaldybės finansavimas projektams	Iš viso organizacija
Menų spaustuvė	230 000	0	0	0	230 000
Oskaro Koršunovo teatras	98 000	80000	47228	20000	245 228
cezario grupė	120 000	50000	25724	0	195 724
Vyčio Jankausko šokio teatras	18 000	30000	0	0	48 000
Laimingi žmonės	0	0	0	0	0
Atviras ratas	90000	40000	5142	0	135 142
Meno fortas	50 000	80000	8680	0	138 680
Kauno Mažasis teatras	0	20000	0	90000	110 000
Iš viso per programą	606 000	300000	86774	110000	1102774

Lentelė Nr. 1. Valstybės dalinis finansavimas projektams 2011 m.

Scenos menų organizacija	KRF	Pastatymų finansavimas	Sklaidos kompensavimas	Savivaldybės finansavimas projektams	Iš viso (Lt) organizacija
Menų spaustuvė	255000	0	0	0	255000
Oskaro Koršunovo teatras	65000	80000	55080	0	200080
cezario grupė	50000	0	14896	0	64896
Vyčio Jankausko šokio teatras	10000	0	0	0	10000
Laimingi žmonės	0	0	0	0	0
Atviras ratas	40000	40000	8895	0	88895
Meno fortas	100000	89000	16200	0	205200
Kauno Mažasis teatras	0	20000	0	79000	99000
Iš viso per programą	520000	229000	95071	79000	923071

Lentelė Nr.2. Valstybės dalinis finansavimas projektams 2012 m.

Scenos menų organizacija	KRF	Pastatymų finansavimas	Sklaidos kompensavimas	Savivaldybės finansavimas projektams	Iš viso (Lt) organizacija
Menų spaustuvė	22000 0	39150		6000	265150
Oskaro Koršunovo teatras	55000	178700	44916	0	278616
cezario grupė	10500 0	132400	8598	0	245998
Vyčio Jankausko šokio teatras	20 000	60000	0	0	80000
Laimingi žmonės	0	0	0	0	0
Atviras ratas	60000	102400	9705	0	172105
Meno fortas	0	70000	12550	0	82550
Kauno Mažasis teatras	15000	20000	0	80000	115000
Iš viso per programą	47500 0	602650	75769	86000	1239419

Lentelė Nr.3. Valstybės dalinis finansavimas projektams 2013 m.

Per 2011-2013 metus visos tiriamosios scenos meno organizacijos iš valstybės finansavimo programų gavo 3265264 Lt, arba 1088421 Lt per metus. Viena organizacija iš valstybės finansavimo programų vidutiniškai gavo 155488 Lt per metus. Organizacija „Laimingi žmonės“ per tiriamąjį laikotarpį nebuvo remiama nei per vieną valstybės programą, todėl ji neįtraukta į vidurkio skaičiavimą.

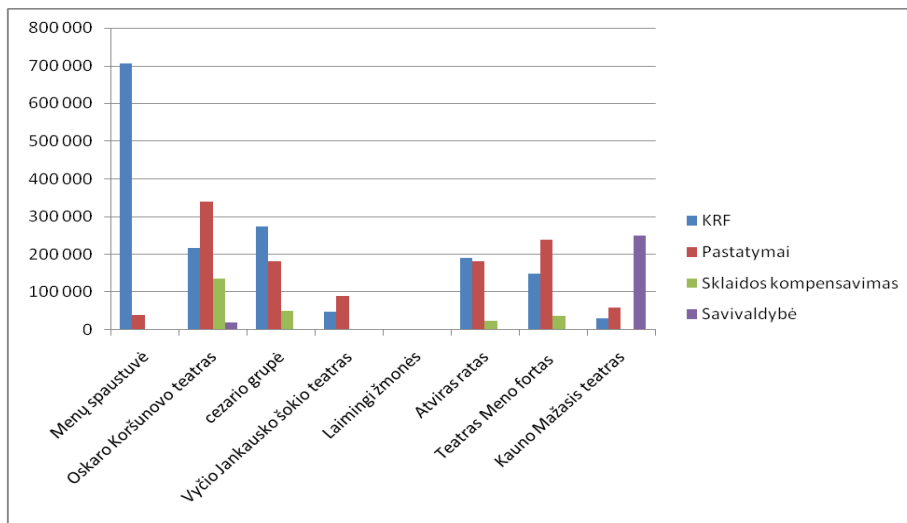
Per tiriamąjį laikotarpį iš valstybės programų organizacijų gautos lėšos:

Scenos menų organizacija	KRF			Pastatymų finansavimas			Sklaidos kompensavimas			Savivaldybės finansavimas projektams		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Menų spaustuvė	230000	255000	22000 0	0	0	39150	0	0	0	0	0	6000

Oskaro Koršunovo teatras	98000	65000	55000	80000	80000	17870 0	43330	55080	36980	20000	0	0
cezario grupė	120000	50000	10500 0	50000	0	13240 0	25724	14896	10705	0	0	0
Vyčio Jankausko šokio teatras	18000	10000	20000	30000	0	60000	0	0	0	0	0	0
Laimingi žmonės	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Atviras ratas	90000	40000	60000	40000	40000	10240 0	5142	8894	9705	0	0	0
Meno fortas	50000	100000	0	80000	89000	70000	8 680	16200	12550	0	0	0
Kauno Mažasis teatras	15000	0	15000	20000	20000	20000	0	0	0	90000	79000	80000

Lentelė Nr.4. Valstybės dalinis finansavimas organizacijoms per 2011-2013 m.

Valstybės lėšų pobūdis ir dydis atskiroms organizacijoms:

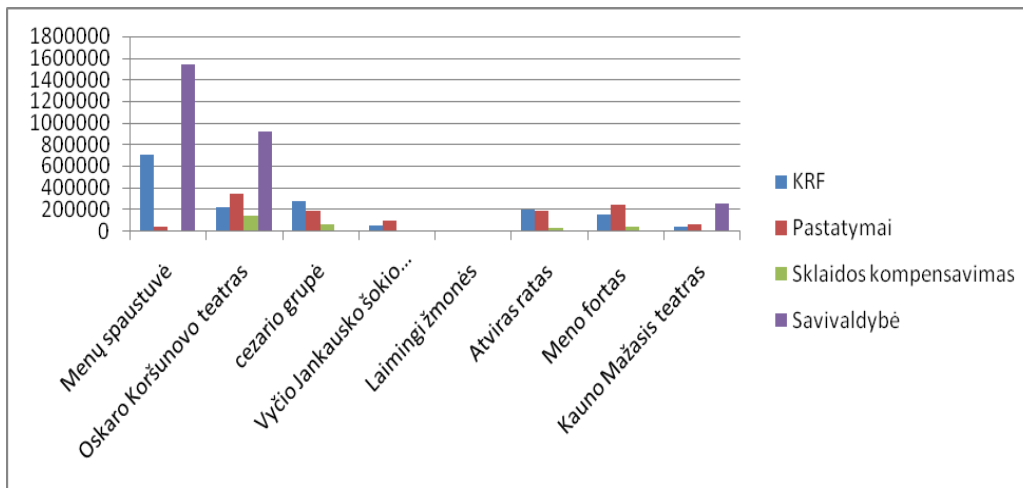

Lentelė Nr.5. Organizacijoms skirtų valstybės lėšų pobūdis ir dydis per 2011-2013 m.

Daugiausia lėšų per 2011-2013 metus tyrime dalyvaujančioms organizacijoms buvo skirta iš Kultūros rėmimo fondo (KRF) – 1616000 Lt. Iš jų daugiausia „Menų spaustuvei“ – 705000 Lt. Sekanti organizacija pagal KRF skirto finansavimo dydį teatras „cezario grupė“ pritraukė 2,5 karto mažiau lėšų. „Oskaro Koršunovo teatras“ iš KRF gavo 218000 Lt. Mažiausiai KRF lėšų pritraukė Kauno Mažasis teatras – 30000 Lt. „Laimingi žmonės“ nei į šį fondą, nei į kitas valstybės programų lėšas nepretendavo. Pastatymų dalinio finansavimo programoje daugiausia lėšų buvo skirta „Oskaro Koršunovo teatrui“ – 338700 Lt. Teatrui „Meno fortas“ skirta 239000 Lt. Daugiausia lėšų spektaklių

sklaidos salių nuomos kompensavimui buvo skirta „Oskaro Koršunovo teatrui“ – 135390 Lt. Keturios organizacijos – „Menų spaustuvė“, „Vyčio Jankausko šokio teatras“, „Laimingi žmonės“ ir Kauno Mažasis teatras – į šias lėšas nepretendavo. Teatrų „cezario grupė“, „Atviras ratas“ ir „Meno fortas“ sklaidos kompensavimo lėšos svyruoja nuo 23741 Lt iki 51352 Lt. Didžiausias projektinis savivaldybės finansavimas buvo skirtas Kauno Mažajam teatrui – 249000 Lt. Šis Kauno miesto savivaldybės įsteigtasteatrasdotacijos iš savivaldybės negauna, skirtingai nei „Menų spaustuvė“, kurios vienas iš keturių steigėjų yra Vilniaus miesto savivaldybė, ar „Oskaro Koršunovo teatras“, kurio steigėjais nėra Vilniaus savivaldybė, tačiau jis yra laimėję konkursą Vilniaus miesto teatro vardui.

Valstybės lėšų pobūdis ir dydis atskiroms organizacijoms Vilniaus miesto savivaldybės dotacijomis „Oskaro Koršunovo teatrui“ ir „Menų spaustuvei“:

Lentelė Nr.6. Organizacijoms skirtų valstybės lėšų pobūdis ir dydis per 2011-2013 m. (su Vilniaus m. dotacijomis „Oskaro Koršunovo teatrui“ ir „Menų spaustuvei“)

Daugiausia lėšų iš savivaldybės per dotaciją ir programas tiriamuoju laikotarpiu gavo „Menų spaustuvė“ – 1538500 Lt. „Oskaro Koršunovo teatro“ biudžete savivaldybės lėšos sudarė 920000 Lt. Reikia pažymėti, kad lyginant su „Menų spaustuve“, šis teatras turi ženkliai mažiau erdvių, todėl mažiau lėšų reikia ir jų išlaikymui. Be to „Menų spaustuvės“ įvairialypis veiklos pobūdis reikalauja daugiau darbuotojų ir atitinkamai didesnio darbo užmokesčio fondo.

Organizacijų per tiriamąjį laikotarpį iš įvairių valstybės finansavimo programų gautų lėšų apimtys:

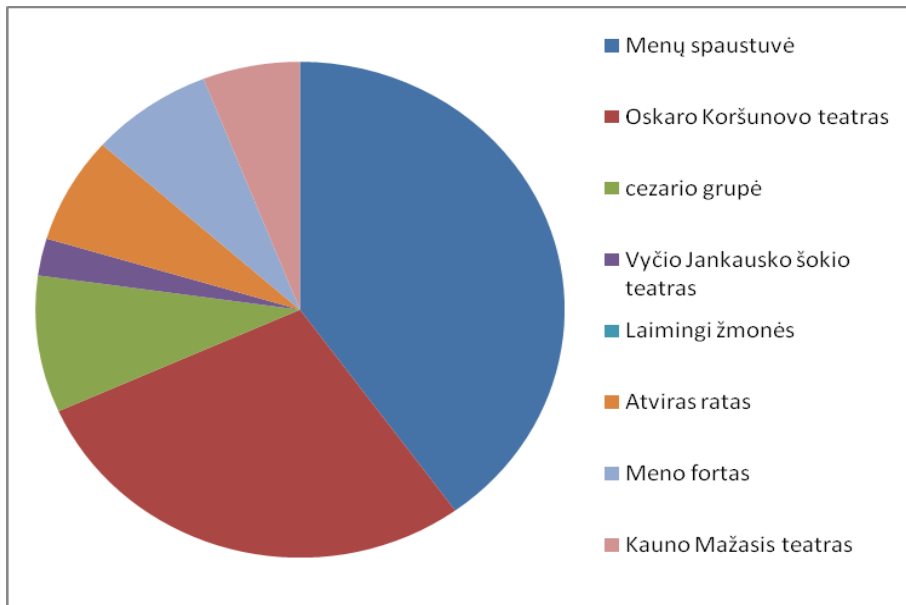

Diagrama Nr.1. Valstybės skirtų lėšų proporcijos scenos meno organizacijoms per 2011-2013 m.

Daugiausia lėšų per įvairias valstybės programas ir dotacijas tiriamuoju laikotarpiu buvo skirta „Menų spaustuėi“ – 2282650 Lt. „Oskaro Koršunovo teatras“ per tiriamąjį laikotarpį pritraukė 1612090 Lt. Vidutiniškai per metus šios dvi organizacijos per įvairias valstybės programas ir dotacijas gavo po 1.947 mln. Lt. Teatras „cezario grupė“ – 508752 Lt. Teatras „Meno fortas“ – 426430 Lt. „Atviras ratas“ – 396161 Lt. Kauno Mažasis teatras – 339000 Lt. Mažiausiai valstybės lėšų pritraukė „Vyčio Jankausko šokio teatras“ – 138000 Lt. „Laimingi žmonės“ neteikė paraiškų, todėl valstybės lėšų negavo.

Išvados:

- Ne visos organizacijos naudojami galimybe gauti dalinį valstybės finansavimą savo veikloms ir programoms įgyvendinti.
- Ne visos organizacijos pasinaudojo galimybe gauti spektaklių sklaidos kompensacijos lėšų, nors rodė savo spektaklius ir kituose miestuose.
- Savivaldybės dotacijas teikia tik dviem organizacijoms, abi jos yra Vilniuje.
- Daugiausia valstybės lėšų pritraukia sostinėje veikiantys teatrai.

1.2. Uždirbtos ir rėmimo lėšos

Nevyriausybinių scenos menų organizacijų uždirbtos lėšos yra pajamos už parduotus bilietus ir lėšos, gautos už nupirktus spektaklius Lietuvoje ir užsienyje. Kitomis lėšomis vadinamos jungtinės veiklos, subnuomos sutarčių pajamos, sceninės įrangos nuomos pajamos ir pajamos iš kitos organizacijų įstatuose numatytos veiklos. Organizacijų rėmimo lėšomis vadinamos privačių organizacijų ir privačių asmenų suteiktos lėšos, taip pat užsienio koproduserių suteiktos lėšos.

Kaip ir valstybės teatrai, nevalstybiniai teatrai ir kitos nevyriausybines scenos menų organizacijos savo veiklas dalinai finansuoja iš uždirbtų lėšų. Valstybės teatrai pagal Biudžetinių įstaigų įstatymą iš veiklos uždirbtas lėšas perveda valstybės biudžetui. Valstybė jas skiria teatrams per asignavimų „Specialiąją kultūros paslaugų teikimo programą“ (SKPT). Nevalstybiniai teatrai ir kitos nevyriausybines scenos menų organizacijos, turinčios viešosios įstaigos statusą, uždirbtas pajamas naudoja tiesiogiai savo įstaigos reikmėms ir veiklų įgyvendinimui. Papildomi nevyriausybinių scenos menų organizacijų finansavimo šaltiniai, kaip ir valstybės teatrų, gali būti Europos ir EEE šalių fondai, kitų Lietuvos ministerijų finansavimo programos (pvz., Švietimo ir mokslo ministerija), privačių įmonių ir asmenų parama, mecenavimas, užsienio atstovybių ir ambasadų parama. Tokio pobūdžio lėšos šiame tyrime vadinamos rėmimo lėšomis.

Lėšų už spektaklius, rėmimo ir kitų gautų lėšų apimtys tiriamose organizacijose:

Scenos organizacija	Lėšos už spektaklius			Rėmimo ir kitos lėšos		
	2011	2012	2 013	2011	2012	2 013
Menų spaustuvė*	47264	48685	61656	320889	304625	377070
Oskaro Koršunovo teatras	997293	1205942	703541	33968	17827	63472
cezario grupė	175552	134718	148891	8214	3633	2105
Vyčio Jankausko šokio teatras	57340	44298	37622	1258	7271	1258
Laimingi žmonės	299863	489611	541855	0	0	0

Atviras ratas	253078	281230	308680	2519	77159	9057
Meno fortas **	549893	1203997	1051800	2946	30449	0
Kauno Mažasis teatras	131000	124600	105000	1879	2034	4553

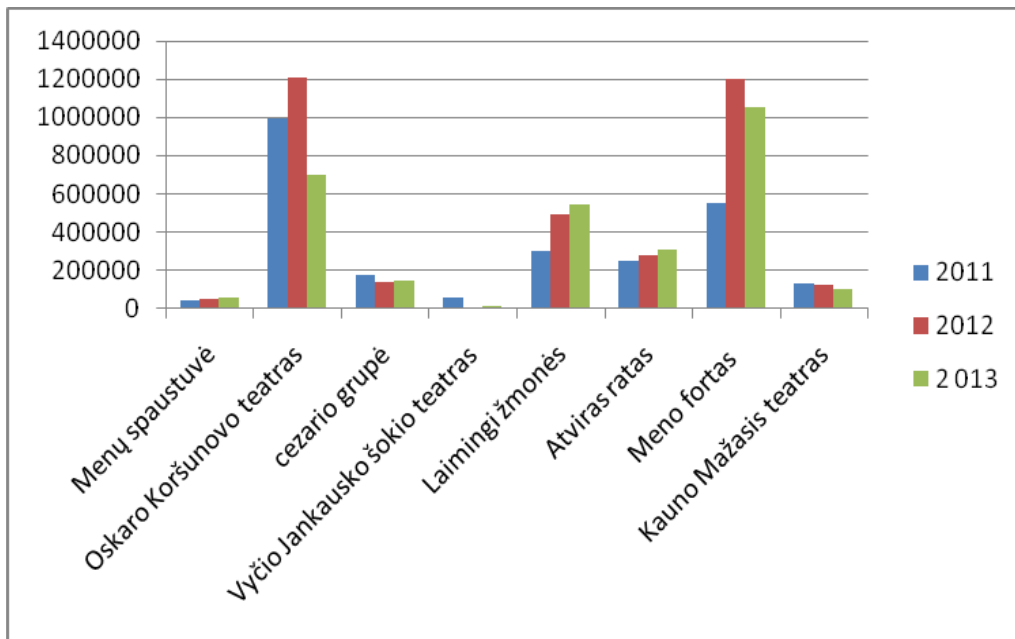
Lentelė Nr.7. Organizacijų uždirbtos ir rėmimo lėšos per 2011-2013 m.

* Duomenys pateikiami remiantis anketiniais duomenimis (lėšos už spektaklius) ir metinėmis ataskaitomis (kitos lėšos).

** Duomenys pateikiami remiantis metine veiklos ataskaita (pajamos).

Duomenys apie organizacijų pajamas gautos iš atsakymų į organizacijoms pateiktus klausimynus, Kultūros ministerijos suteiktų profesionalaus teatro statusą turinčių organizacijų metinės veiklos ataskaitų, bei kitų organizacijų metinės veiklos ataskaitų. Kai kurios organizacijos („Vyčio Jankausko šokio teatras“, „Menų spaustuvė“) pateikė konsoliduotus duomenis apie pajamas už spektaklius ir pajamas iš kitos veiklos.

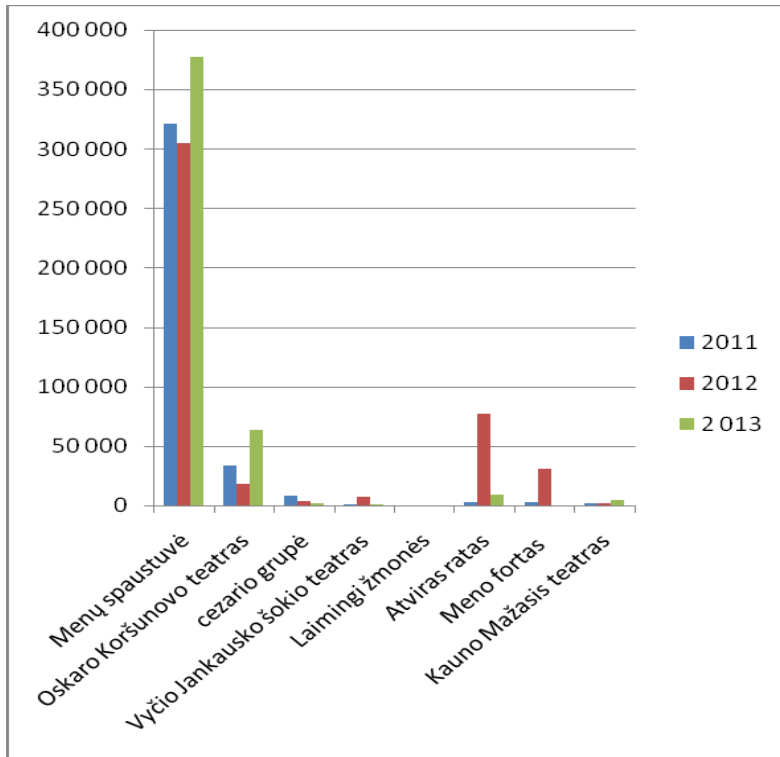
Organizacijų pajamos už parduotus bilietus ir už nupirktus spektaklius Lietuvoje ir užsienyje:

Lentelė Nr.8. Organizacijų pajamos už bilietus ir nupirktus spektaklius 2011-2013 m.

Daugiausia pajamų už bilietus ir nupirktus spektaklius per tiriamąjį laikotarpį gavo „Oskaro Koršunovo teatras“ ir teatras „Meno fortas“. Šių teatrų gautos pajamos ženkliai skiriasi nuo kitų organizacijų pajamų ir svyruoja nuo 0,5 mln. Lt iki 1,2 mln. Lt per metus. Taip yra pagrįste dėl šių organizacijų vykdomos užsienio gastrolių veiklos ir pajamų, gautų už užsienyje parodytus (nupirktus) spektaklius. Trečioji organizacija, surinkusi daugiausia pajamų iš spektaklių rodymo yra „Laimingi žmonės“. Ši organizacija uždirbo nuo 0,299 mln. Lt iki 0,541 mln. Lt per metus. „Atviras ratas“ uždirbo nuo 0,256 iki 0,308 mln. Lt. Panašias pajamas gavo teatras „cezario grupė“ ir Kauno Mažasis teatras – nuo 0,105 mln. Lt iki 0,175 mln. Lt. Pagal pateiktas ataskaitas mažiausiai pajamų uždirbo „Vyčio Jankausko šokio teatras“ (nuo 37 tūkst. Lt iki 57 tūkst. Lt.)

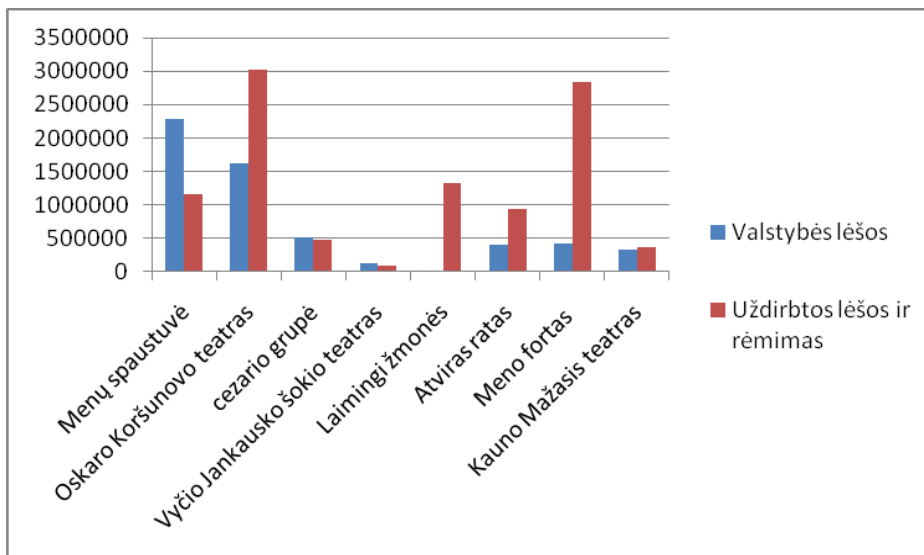
Organizacijų pritrauktas rėmimas ir kitos pajamos:

Lentelė Nr.9. Organizacijų pritrauktas rėmimas ir kitos pajamos per 2011-2013 m.

Daugiausia rėmimo ir kitų pajamų per tiriamąjį laikotarpį pritraukė „Menų spaustuvė“ – 1002584 Lt. „Oskaro Koršunovo teatras“ – 115267 Lt. „Atviras ratas“ – 88735 Lt, „Meno fortas“ – 33395 Lt. Kitos trys scenos organizacijos pritraukė nuo 8466 Lt iki 13952 Lt.

Uždirbtų pajamų ir iš valstybės programų gautų lėšų santykis:

Lentelė Nr.10. Organizacijų uždirbtų pajamų ir iš valstybės programų gautų lėšų santykis per 2011-2013 m.

Didžiausias santykinis skirtumas tarp uždirbtų pajamų ir iš valstybės gaunamo finansavimo yra „Meno forto“ biudžete. Šis teatras uždirba 4 kartus daugiau nei gauna finansavimo iš valstybės. Beveik dvigubai daugiau nei gauna iš valstybės uždirba „Oskaro Koršunovo teatras“ ir „Atviras ratas“. Visiškai iš savo uždirbtų pajamų išsilaiko „Laimingi žmonės“. Uždirbtų pajamų ir iš valstybės gautų lėšų santykis yra beveik vienodas teatre „cezario grupė“ ir Kauno Mažajame teatre. „Menų spaustuvė“ gauna 2 kartus daugiau lėšų iš valstybės nei uždirba iš spektaklių pajamų ir rėmimo.

Organizacijų uždirbtų lėšų procentinė dalis jų biudžetuose per 2011-2013 metus:

Scenos menų organizacija	Valstybės lėšos	Uždirbtos lėšos	Uždirbtų lėšų dalis bendrame organizacijos biudžete (proc.)
Menų spaustuvė	2282650	1160189	34
Oskaro Koršunovo teatras	1612090	3022043	65
cezario grupė	508752	473 113	48
Vyčio Jankausko šokio teatras	138000	86 261	38
Laimingi žmonės	0	1 331 329	100
Atviras ratas	396141	931723	70
Teatras Meno fortas	426430	2 839 085	87
Kauno Mažasis teatras	339000	369 066	52

Lentelė Nr.11. Organizacijų uždirbtų lėšų procentinė dalis jų biudžetuose per 2011-2013 m.

Bendras valstybės finansavimo ir uždirbtų lėšų (su rėmimu) santykis per visas tiriamas organizacijas:

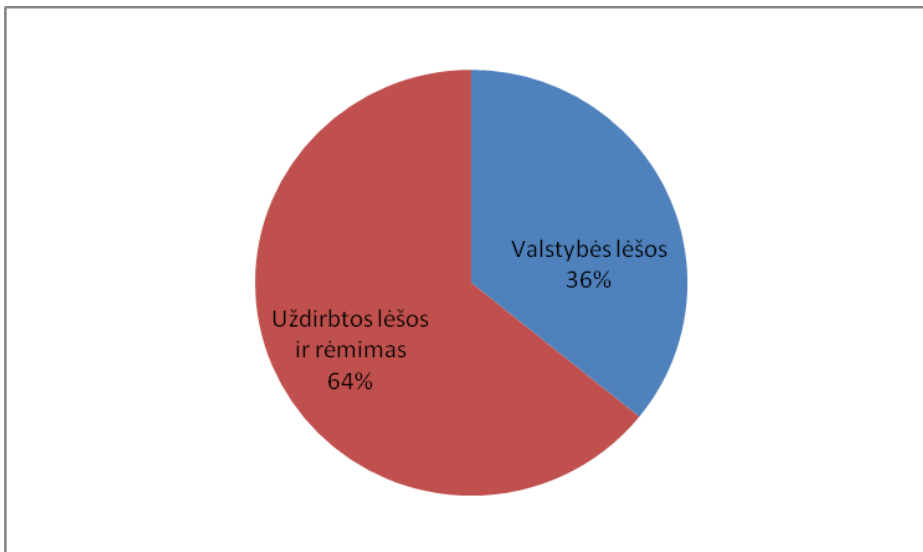

Diagrama Nr.2. Organizacijų uždirbtų ir iš valstybės gautų lėšų santykis per 2011-2013 m.

Tiriamos nevyriausybinės scenos meno organizacijos per tiriamąjį laikotarpį iš savo veiklos gavo vidutiniškai 1,7 karto daugiau pajamų negu valstybė joms skyrė finansavimo.

Dvi iš tyrime dalyvavusių organizacijų – „Oskaro Koršunovo teatras“ ir „Meno fortas“ – intensyviau už kitas vykdo gastroles ir spektaklių pardavimus užsienyje. Žemiau pateikiamos „Oskaro Koršunovo teatro“ ir „Meno forto“ užsienio gastrolėse ir Lietuvoje uždirbtos lėšos.

Diagrama Nr.3. „Oskaro Koršunovo teatro“ pajamos už spektaklius Lietuvoje ir užsienyje per 2011-2013 metus

Diagrama Nr.4. „Meno forto“ pajamos už spektaklius Lietuvoje ir užsienyje per 2011-2013 metus

Scenos menų organizacija	2011 m. uždirbtos lėšos		2012 m. uždirbtos lėšos		2013 m. uždirbtos lėšos	
	Lietuvoje	Užsienyje	Lietuvoje	Užsienyje	Lietuvoje	Užsienyje
Teatras „Meno fortas“	87291 Lt	462602 Lt	147400 Lt	1056597 Lt	216900 Lt	834900 Lt
„Oskaro Koršunovo teatras“	238368 Lt	758925 Lt	263894 Lt	942048 Lt	282002 Lt	421539 Lt

Lentelė Nr.12. „Meno forto“ ir „Oskaro Koršunovo teatro“ pajamos už spektaklius Lietuvoje ir užsienyje per 2011-2013 metus.

Diagrama Nr.5. „Oskaro Koršunovo teatro“ uždirbtų lėšų ir valstybės skirto finansavimo santykis per 2011-2013 metus.

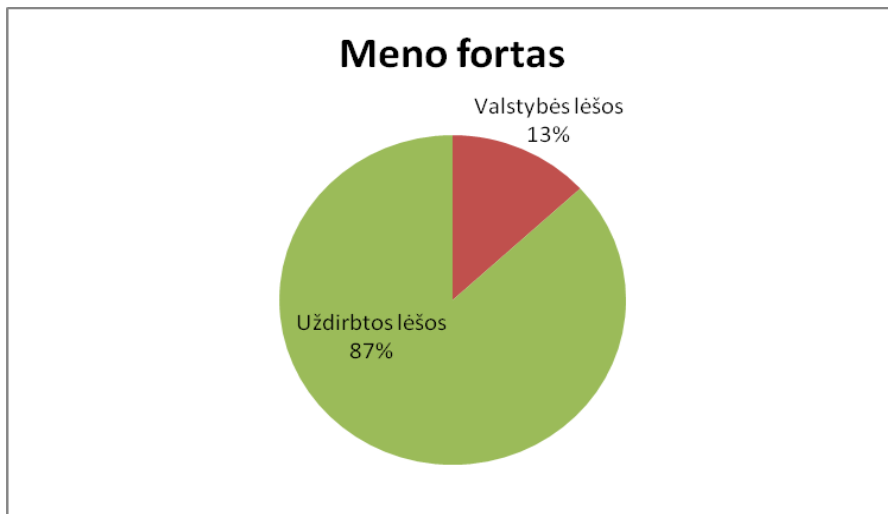
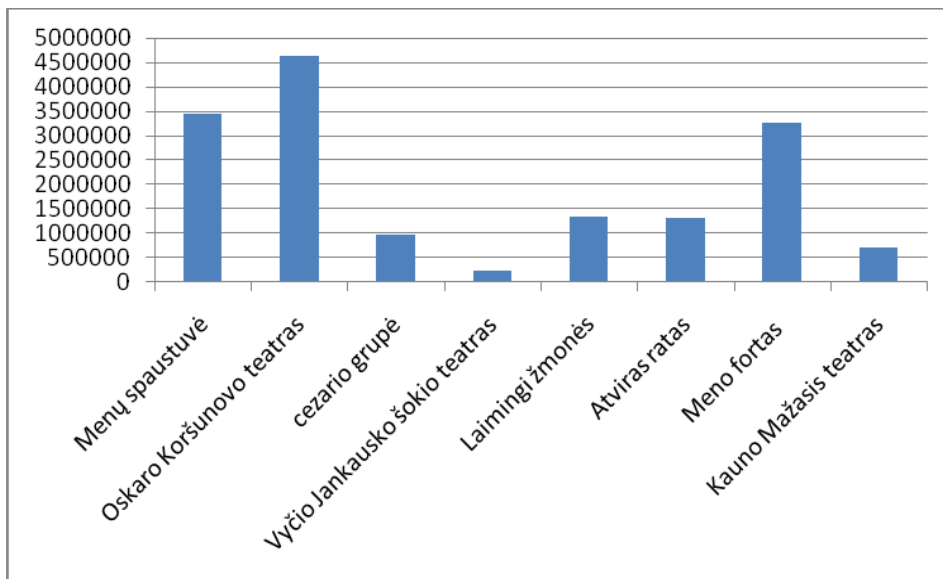

Diagrama Nr.6. „Meno forto“ uždirbtų lėšų ir valstybės skirto finansavimo santykis per 2011-2013 metus.

Dviejų daugiausiai iš spektaklių sklaidos Lietuvoje ir užsienyje uždirbančių nevyriausybinių scenos meno organizacijų – „Oskaro Koršunovo teatro“ ir teatro „Meno fortas“ – pajamos per 2011-2013 metus svyravo priklausomai nuo atskirais metais vykdytos sklaidos intensyvumo, užsienio gastrolių geografijos, etc. Santykinai valstybės skirto finansavimui daugiausia lėšų uždirbo „Meno fortas“. Tačiau akivaizdi tendencija, kad abu šie teatrai, vykdydami aukšto meninio lygio spektaklių kūrimą ir sklaidą, uždirba ženkliai daugiau lėšų už valstybės joms skiriamą finansavimą.

Tiriamų organizacijų biudžetai su valstybės finansavimu ir uždirbtomis lėšomis bei rėmimu per 2011-2013 metus:

Lentelė Nr.11. Organizacijų biudžetais valstybės finansavimu ir uždirbtomis lėšomis per 2011-2013 m.

Daugiausia lėšų per tiriamąjį laikotarpį pritraukė „Oskaro Koršunovo teatras“ – 4634133 Lt. „Menų spaustuvė“ – 3442839 Lt. Teatras „Meno fortas“ – 3235120 Lt. „Atviras ratas“ – 1327864 Lt ir „Laimingi žmonės“ – 1331329 Lt. Teatras „Cezario grupė“ – 981865 Lt. Kauno Mažasis teatras – 708066 Lt. Mažiausiai lėšų per tiriamąjį laikotarpį surinko „Vyčio Jankausko šokio teatras“ – 224261 Lt. Per tiriamąjį laikotarpį visos tiriamos organizacijos iš viso pritraukė 15915872 Lt, arba vidutiniškai 5305290 Lt per metus. Viena organizacija vidutiniškai 663161 Lt.

Išvados:

- Nevyriausybinės scenos menų organizacijos per tiriamąjį laikotarpį iš savo veiklos gavo vidutiniškai 1,7 karto daugiau pajamų negu valstybė joms skyrė finansavimo.
- Daugiausia pajamų iš jungtinės veiklos, subnuomos sutarčių, sceninės įrangos nuomos ir kitos savo įstatuose numatytos veiklos iš visų tiriamų organizacijų gauna „Menų spaustuvė“. Ši organizacija pagal panaudos sutartį su Vilniaus m. savivaldybe eksploatuoja didžiausias iš visų tyrime dalyvavusių organizacijų patalpas ir turi geriausiai išplėtotą infrastruktūrą. Tuo pat metu „Menų spaustuvė“ iš valstybės gauna 2 kartus daugiau lėšų nei uždirba pajamų iš spektaklių rodymo ir rėmimo.
- „Oskaro Koršunovo teatro“ ir „Meno forto“ veiklos rodikliai rodo, kad šie, iš dalies valstybės remiami, teatrai sukuria ženkliai didesnę pridėtinę vertę už joms skiriamą dalinį finansavimą ir nuosekliai vykdo tarpvalstybinį kultūrinį bendradarbiavimą.
- Nevyriausybinės scenos menų organizacijos kuria pridėtinę vertę, gaudamos pajamas už bilietus bei kitas paslaugas ir iš jų mokėdamos mokesčius bei skirdamos jas savo veiklos plėtrai.

2. VEIKLA

2.1. Misija, tikslai, planavimas

Tyrimė dalyvavusios scenos menų organizacijos savo veiklą vykdo Viešųjų įstaigų įstatymo nustatyta tvarka, pagal savo įstatuose nusistatytus tikslus ir uždavinius, veiklos sritis ir rūšis. Siekiant išsiaiškinti, ar organizacijų veiklos planavimas yra sistemingas, joms buvo užduoti klausimai apie jų misiją, pagrindinius veiklos tikslus ir kryptis bei ilgalaikį repertuaro planavimą.

Visos organizacijos pagrindine savo veikla nurodo spektaklių kūrimą. Kiekviena savaip apibūdina savo veiklos misiją. „Menų spaustuvė“ siekia būti šiuolaikiniu scenos menų centru, „Oskaro Koršunovo teatras“ – sąmoningai bei nuosekliai kurti tvirtą ir aktualų repertuarą, apimantį tiek klasikos, tiek šiuolaikinės dramaturgijos pastatymus, „Vyčio Jankausko šokio teatras“ – propaguoti ir plėtoti profesionalų šiuolaikinį šokį Lietuvoje, teatras „cezario grupė“ – „eksperimentuoti, ieškoti naujų, įkvepiančių temų ir iš pagarbos savo publikai eiti vis nauju kūrybinių ir dvasinių iššūkių keliu“, teatro „Atviras ratas“ misija yra „išpažinti save ir teatrine kalba atvirai kalbėti apie savo kartą“. Teatro „Meno fortas“ misija labiau atitinka organizacijos tikslą – Eimunto Nekrošiaus spektaklių kūrimą ir jų pristatymą Lietuvoje ir užsienyje. „Laimingi žmonės“ siekia „suteikti žmonėms malonias akimirkas, sustiprinti viltį ir tikėjimą, kad tikrai labai norint galima įgyvendinti savo svajones“.

Dalis organizacijų nurodo savo tikslus. „Menų spaustuvė“ savo tikslais įvardina sąlygų sudarymą kūrybinių verslų plėtrai ir inovacijoms, naujų, alternatyvinių, eksperimentinių projektų (prioritetas – šiuolaikiniai scenos menai) įgyvendinimui; šiuolaikinio meno bei kultūros iniciatyvų siejimą su visuomeniniais, kultūriniais, ekonominiais ir politiniais procesais, kūrybingos visuomenės idėjos plėtojimą. „Oskaro Koršunovo teatras“ siekia pristatyti savo repertuaro spektaklius kuo platesniame Lietuvos bei didžiausių pasaulio tarptautinių festivalių kontekste. Teatro „cezario grupė“ tikslas – spektaklių kūrimas ir sklaida Lietuvoje bei užsienyje; edukacija – švietėjiška, kultūrinė veikla vaikams ir jaunimui. Panašių tikslų siekia ir „Vyčio Jankausko šokio teatras“. Teatro „Atviras ratas“ tikslas – leisti jauniems menininkams dirbti scenoje, sukurti jiems darbo vietas ir garantuoti spektaklių sklaidą ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje. Šis teatras vienintelis įvardija ir konkrečią tikslinę grupę – vaikai, paaugliai ir jaunimas. Konkrečiai išmatuojamus tikslus įvardija „Laimingi žmonės“: per sezoną

Lietuvoje parodyti nemažiau kaip 100 spektaklių ir išleisti 2 premjeras. Ši organizacija taip pat siekia plėsti bendradarbiaujančių kūrėjų ratą. Kauno mažojo teatro tikslai yra atskleisti ir ugdyti scenos meno talentus, kurti, formuoti ir pristatyti šiuolaikinio teatro meno tradicijas; išlikti repertuariniu, profesionaliu, išskirtiniu kūrybiniais pasiekimais Kauno miesto teatru; ugdyti bendrąją kultūrą, aktyvinti gyventojų užimtumą, formuoti ir tenkinti visuomenės poreikį profesionaliajam teatru, siekti, kad su teatru susipažintų kuo daugiau visų socialinių grupių gyventojų.

Tyrimo dalyvavusių nevyriausybinių scenos meno organizacijų atsakymai parodė, kad viena iš didesniųjų jų tikslų įgyvendinimo problemų yra veiklos, arba repertuaro, planavimas. Ilgiausiam laikotarpiui savo repertuarą planuoja „Oskaro Koršunovo teatras“ – dviems sezonams. Galima daryti prielaidą, kad tokį strateginį veiklos planavimą lemia tai, kad „Oskaro Koršunovo teatras“ yra viena iš kelių scenos meno organizacijų, daugiausiai vaidinančių užsienio gastrolėse ir festivaliuose. Veiklos užsienyje yra planuojamos žymiai anksčiau, lyginant su veiklomis Lietuvoje. Pusantero sezono planuoja „cezario grupė“. Vienam sezonui repertuarą planuoja „Laimingi žmonės“, sudarydamas iš anksto spektaklių rodymo tinklą, ir „Meno fortas“. Kitos organizacijos veiklas planuoja pusei sezono. Visos organizacijos pažymi, kad detalus repertuaro planavimas yra neįmanomas dėl spektakliuose vaidinančių aktorių užimtumo valstybinių biudžetinių teatrų repertuare, kuri dažnai yra jų pagrindinė darbovietė. Anot jų, savo repertuaro negali planuoti todėl, kad jo neplanuoja biudžetiniai teatrai, nors, kaip rodo atliktas tyrimas, biudžetiniuose teatruose dirbančių aktorių, vaidinančių tiriamosiose organizacijose, dalis nėra didelė.

Išvados:

- Organizacijų veiklos planuojamos tik trumpuoju laikotarpiu, dažniausiai pusei metų.
- Dėl finansavimo neapibrėžtumo organizacijos nekuria strateginių planų.

2.2. Spektaklių kūrimas ir sklaida

Siekiant išsiaiškinti scenos menų organizacijų veiklos apimtį, įvertinama, kiek buvo sukurta naujų spektaklių tiriamuoju laikotarpiu ir kiek kartų jie buvo parodyti. Taip pat įvertinama, kiek kartų per tiriamąjį 2011-2013 metų laikotarpį buvo rodomi iki 2011 m. sukurti spektakliai.

Scenos menų organizacija	2011	2012	2013
Menų spaustuvė	6	6	4
Oskaro Koršunovo teatras	1	3	1
teatras „cezario grupė“	4	0	3
Vyčio Jankausko šokio teatras	1	1	1
Laimingi žmonės	2	1	2
Teatras Atviras ratas	1	3	2
Teatras Meno fortas	0	1	1
Kauno mažasis teatras	3	2	3
Iš viso:	18	17	17

Lentelė Nr.12. Naujų spektaklių skaičius organizacijose 2011-2013 m.

Visos tiriamos organizacijos vidutiniškai per metus sukūrė 17 spektaklių, arba kiekviena vidutiniškai po 2 spektaklius.

Žemiau pateikiamas iki 2011 metų pastatytų ir vėliau rodytų spektaklių skaičius. Skaičiuojami tik 2013 metais organizacijų rodyti spektakliai, nes spektaklių skaičius jų repertuaruose tiriamuoju laikotarpiu skirtingais metais yra beveik toks pats (tik 2013 m. „Atviro teatro“ repertuare buvo 3 spektakliais daugiau nei 2012 m.).

Scenos menų organizacija	Spektakliai repertuare
Menų spaustuvė	2
Oskaro Koršunovo teatras	7
cezario grupė	4
Vyčio Jankausko šokio teatras	1
Laimingi žmonės	5
Atviras ratas	11
Meno fortas	2

Kauno mažasis teatras	10
-----------------------	----

Lentelė Nr.13. Spektaklių skaičius organizacijų repertuaruose 2013 m.

Visos organizacijos tiriamuoju laikotarpiu savo repertuare turėjo nuo 1 iki 11 spektaklių.

Per 2011-2013 metus organizacijų viešai atliktų spektaklių skaičius:

Scenos organizacija	Viešai atliktų spektaklių skaičius
Menų spaustuvė	140
Oskaro Koršunovo teatras	319
cezario grupė	208
Vyčio Jankausko šokio teatras	16
Laimingi žmonės	220
Atviras ratas	778
Meno fortas	101
Kauno Mažasis teatras	324
Iš viso:	2106

Lentelė Nr.14. Iš viso viešai atliktų spektaklių skaičius per 2011-2013 metus.

Daugiausia spektaklių tiriamuoju laikotarpiu parodė „Atviras ratas“ – 778, Kauno Mažasis teatras – 324, „Oskaro Koršunovo teatras“ – 319, „Laimingi žmonės“ – 220, „cezario grupė“ – 208, tarp 101-140 spektaklių parodė „Meno fortas“ ir „Menų spaustuvė“. Mažiausiai spektaklių parodė „Vyčio Jankausko šokio teatras“ – 16.

Daugiausia spektaklių rodantys teatrai – „Atviras ratas“ (778), Kauno Mažasis teatras (324), „Oskaro Koršunovo teatras“ (319) – vidutiniškai per metus parodo po 157 spektaklius. „Laimingi žmonės“, teatras „cezario grupė“ – po 71 spektaklį. „Menų spaustuvė“ ir „Meno fortas“ parodė po 55 spektaklius per metus. Tai reiškia, kad daugiausia spektaklių rodančiose nevyriausybinėse scenos menų organizacijose vaidinamabeveik kas antrą dieną per metus. Kitose organizacijose vidutinis intensyvumas yra 1 parodymas per savaitę.

Pateikti duomenys leidžia daryti prielaidą, kad skirtingų nevyriausybinių scenos meno organizacijų veikla prioritetiškai yra repertuarinio arba projektinio pobūdžio. Kai kurių organizacijų veikla

(„Oskaro Koršunovo teatras“, „Atviras ratas“, „cezario grupė“) yra artima valstybės repertuariniams teatrams. Savo repertuaruose jos turi nuo 4 („cezario grupė“) iki 11 („Atviras ratas“) spektaklių ir juos parodo nuo 200 iki 780 kartų per metus. Kitokio, projekcinio pobūdžio organizacijos yra „Menų spaustuvė“ ir „Vyčio Jankausko šokio teatras“. „Menų spaustuvė“ tiriamuoju laikotarpiu per metus vidutiniškai išleido 5 premjeras, bet repertuare turėjo tik 2 spektaklius ir surengė iš viso 140 viešų rodymų. „Vyčio Jankausko šokio teatras“ per tiriamąjį laikotarpį turėjo tik 1 spektaklį ir jį parodė 16 kartų. Reikia atkreipti dėmesį, kad „Menų spaustuvė“ be savo spektaklių rodymo vykdo dar ir rezidencijų programą ir per ją suteikia patalpas reziduojančių organizacijų spektaklių repeticijoms bei rodymui, taip pat nuomoja jas kitoms organizacijoms. Vidutiniškai vienoje scenos organizacijoje spektakliai tiriamuoju laikotarpiu buvo rodomi 263 kartus, arba 88 kartus per metus.

„Meno fortas“ ir „Oskaro Koršunovo teatras“ yra išskirtinės organizacijos tuo, kad jų veiklas formuoja joms vadovaujantys iškilūs režisieriais – Eimuntas Nekrošius ir Oskaras Koršunovas. Abu režisieriai yra dirbę valstybės teatruose, bet juos paliko ir įsteigė savo teatrus siekdami susikurti tinkamas sąlygas savo kūrybinei veiklai ir jos sklaidai. „Oskaro Koršunovo teatras“ pagal premjerų ir spektaklių skaičių repertuare bei jo sklaidos apimtis iš esmės atitinka repertuarinio teatro modelį. E.Nekrošiaus teatro „Meno forto“ repertuaras yra specifinis tuo, kad jame nors ir mažai spektaklių, tačiau jie rodomi ilgą laiką. Atsižvelgiant į valstybės finansavimo ir iš gastrolių užsienyje uždirbtų lėšų santykį „Oskaro Koršunovo teatro“ ir „Meno forto“ metiniuose biudžetuose, galima teigti, kad abu šie repertuarinio pobūdžio nevalstybiniai teatrai vykdo veiklą pagrindė kitų valstybių finansinės paramos dėka.

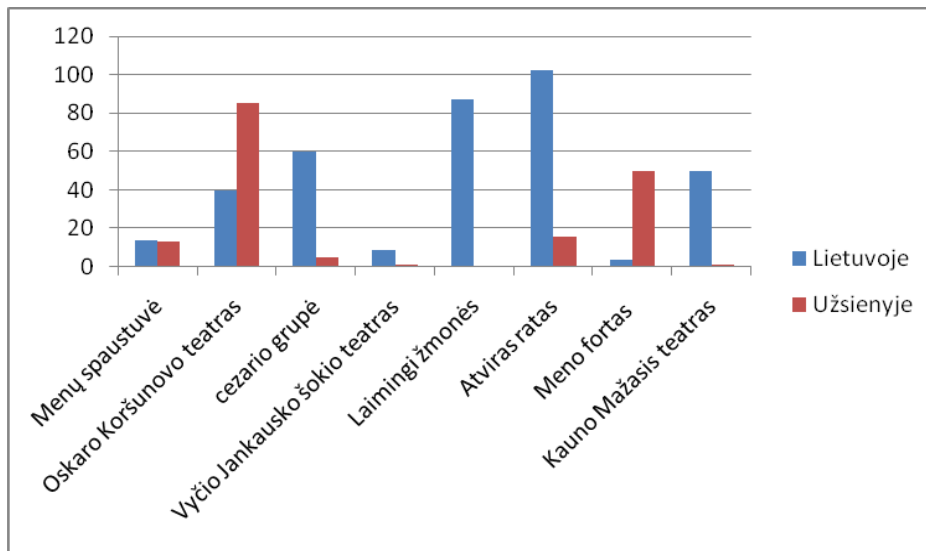
Tiriamuoju laikotarpiu viešai atliktų spektaklių skaičius gastrolėse Lietuvoje ir užsienyje:

Scenos menų organizacija	Spektakliai gastrolėse LT			Spektakliai užsienio gastrolėse		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Menų spaustuvė	3	5	6	4	5	4
Oskaro Koršunovo teatras	13	11	16	30	34	21
cezario grupė	18	31	11	4	1	0
Vyčio Jankausko šokio teatras	5	4	0	0	1	0
Laimingi žmonės	21	55	11	0	0	0

Atviras ratas	15	39	48	0	7	9
Meno fortas	2	0	2	8	28	22
Kauno Mažasis teatras	38	5	7	1	0	0

Lentelė Nr.15.Organizacijų gastrolės Lietuvoje ir užsienyje 2011-2013 m.

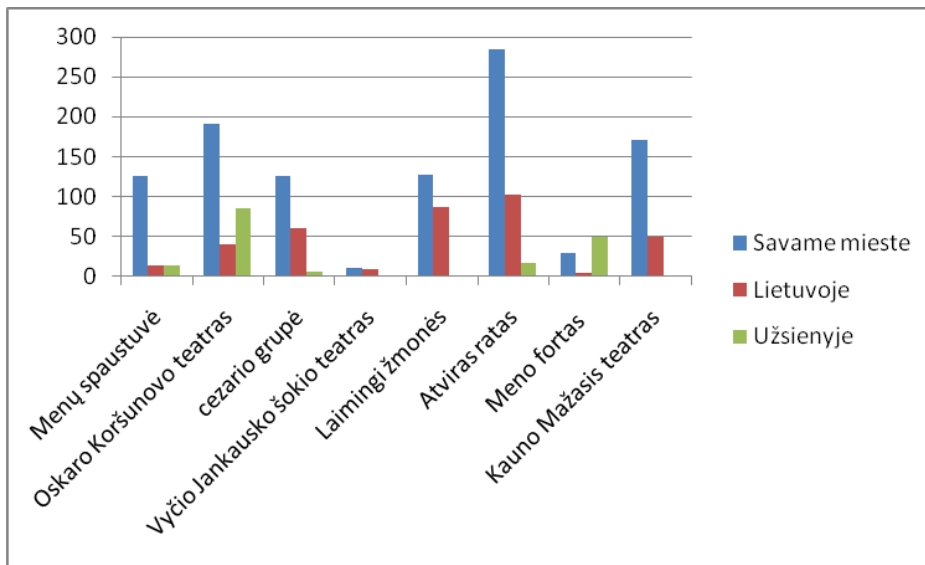
Gastrolių Lietuvoje ir užsienyje intensyvumas per 2011-2013 metus:

Lentelė Nr.16.Organizacijų gastrolės Lietuvoje ir užsienyje per 2011-2013 m.

Tiriamuoju laikotarpiu daugiausiai Lietuvoje gastroliavo teatrai „Atviras ratas“, „Laimingi žmonės“ ir „cezario grupė“. Daugiausia gastroliavo užsienyje „Oskaro Koršunovo teatras“ ir „Meno fortas“.

Savame mieste ir gastrolėse parodytų spektaklių santykis per 2011-2013 metus:

Lentelė Nr.17.Organizacijų parodyti spektakliai per 2011-2013 m.

Daugiausia spektaklių savame mieste parodė „Atviras ratas“, „Oskaro Koršunovo teatras“ ir Kauno Mažasis teatras. Daugiausia gastrolių Lietuvoje surengė „Atviras ratas“ ir „Laimingi žmonės“. Užsienio gastrolių daugiausia surengė „Oskaro Koršunovo teatras“ ir „Meno fortas“.

2.3. Kita veikla

Nr	Veikla	Organizacijos							
		Menų spaustuvė	Oskaro Koršunovo teatras	cezario grupė	Vyčio Jankausko šokio teatras	Laimingi žmonės	Atviras ratas	Meno fortas	Kauno mažasis teatras
1	Patalpų nuoma	X							
2	Įrangos nuoma	X	X					X	
3	Edukacinių seminarų rengimas	X			X				
4	Bibliotekos paslauga	X							
5	Reklamos paslaugos	X							

6	Rezidencijų rengimas	X							
7	Duomenų bazių kūrimas ir palaikymas	X							
8	Elektroniniai leidiniai	X							
9	Knygų leidyba	X							
10	Kavinės veikla	X							
11	Kūrybinių industrijų inkubatorius	X							

Lentelė Nr.18. Organizacijų kita veikla per 2011-2013 m.

Dauguma tiriamų organizacijų vykdo spektaklių kūrimo bei sklaidos veiklą ir retkarčiais nuomoja scenos techninę įrangą arba rengia profesiniam ugdymui skirtus edukacinius seminarus. Vienintelė organizacija „Menų spaustuvė“, įgyvendindama savo misiją, vykdo specifinę daugialypę veiklą. Jos veikla be spektaklių kūrimo ir sklaidos apima rezidavimo paslaugas, profesinių scenos menų paslaugų teikimą ir leidybą. Visai šiai veiklai „Menų spaustuvė“ pritraukia dalinį projektinį valstybės finansavimą. „Menų spaustuvės“ veiklos įvairovė įtakojo naujų valstybės projektinio finansavimo programų atsiradimą.

Išvados:

- Nevyriausybinė scenos meno organizacijos skiriasi pagal vykdomos veiklos repertuarinį arba projektinį pobūdį. Tiriamų organizacijų „Oskaro Koršunovo teatro“, „Atviras rato“, „cezario grupės“ veikla yra artima valstybės repertuariniams teatrams. Kitokio, projektinio pobūdžio organizacijos yra „Menų spaustuvė“ ir „Vyčio Jankausko šokio teatras“.
- Atsižvelgiant į valstybės finansavimo ir iš gastrolių užsienyje uždirbtų lėšų santykį „Oskaro Koršunovo teatro“ ir „Meno forto“ metiniuose biudžetuose, galima teigti, kad abu šie repertuarinio pobūdžio nevalstybiniai teatrai Lietuvoje vykdo veiklą daugiausia iš užsienio gastrolėse uždirbtų lėšų.

- Daugiausia spektaklių tiriamos scenos menų organizacijos parodė savo reziduojamame mieste. Visos organizacijos rengia gastroles Lietuvoje. 5 iš 8 tirtų organizacijų išvyksta į užsienio gastroles. Per tiriamąjį laikotarpį užsienyje jos spektaklius rodė 132 kartus.
- Daugiausia spektaklių rodančiose nevyriausybinėse scenos menų organizacijose „Atviras ratas“ (778), Kauno Mažasis teatras (324), „Oskaro Koršunovo teatras“ (319) vaidinama beveik kas antrą dieną per metus.
- Visos tiriamos scenos menų organizacijos, išskyrus „Menų spaustuvę“, beveik nevykdo kitos veiklos negu tik spektaklių kūrimas ir sklaida ir nesinaudoja galimybe gauti dalinį valstybės finansavimą jai vykdyti. „Menų spaustuvės“ veiklos įvairovė įtakojo naujų valstybės projektinio finansavimo programų atsiradimą.

2.4. Žiūrovų skaičius

Ne visos spektaklių kūrimo ir sklaidos veiklą vykdančios scenos meno organizacijos renka žiūrovų statistiką. Tyrimo metu nebuvo galima nustatyti, kiek žiūrovų apsilankė organizacijų spektakliuose užsienio gastrolėse, taip pat ne visi teatrai suteikė pilnus duomenis apie žiūrovų skaičius Lietuvoje. „Vyčio Jankausko šokio teatras“ tokių duomenų neturi, „Laimingi žmonės“ šių duomenų negalėjo suteikti dėl kompiuterio gedimo. Todėl čia pateikiama scenos meno organizacijų žiūrovų skaičiaus informacija nėra pilna.

Šiame tyrime vertinamas naujus ir kitus organizacijų spektaklius aplankiusių žiūrovų skaičius. Naujais spektakliais vadinami tais pačiais metais sukurti ir rodyti spektakliai. Kiti spektakliai – iki tiriamojo laikotarpio 2011 metų sukurti ir per 2011-2013 metus rodyti spektakliai.

Scenos organizacija	Žiūrovų skaičius naujuose spektakliuose
Menų spaustuvė	3478
Oskaro Koršunovo teatras	6357
cezario grupė	5670
Vyčio Jankausko šokio teatras	405
Laimingi žmonės	Nėra duomenų

Atviras ratas	27774
Meno fortas	8700
Kauno Mažasis teatras	9990

Lentelė Nr.19. Žiūrovų skaičius naujuose organizacijų spektakliuose per 2011-2013 metus

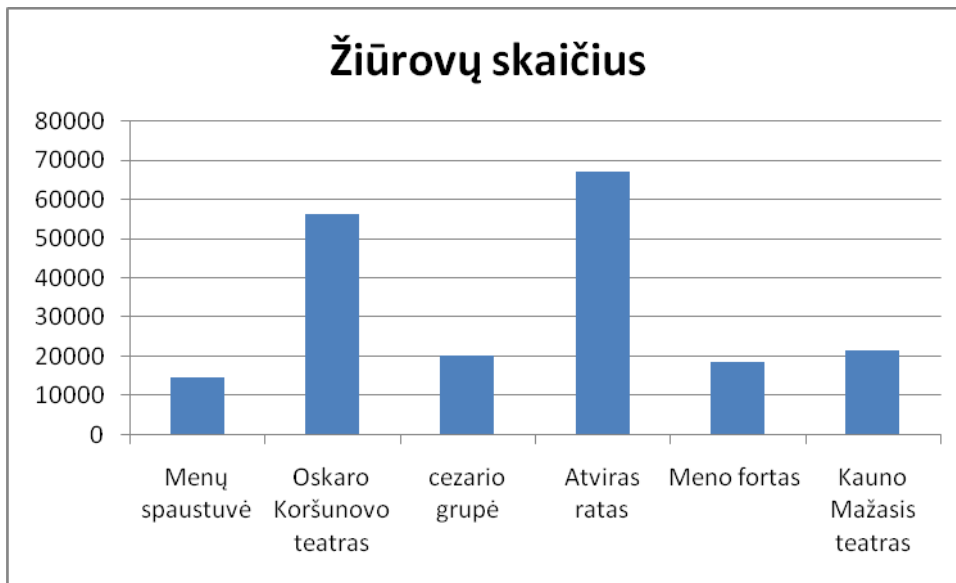
Daugiausia žiūrovų per tiriamąjį laikotarpį apsilankė „Atviro rato“ naujuose spektakliuose – iš viso 27774, arba vidutiniškai 9000 žiūrovų per metus. Kauno Mažajo teatro spektakliuose – iš viso 9990, arba vidutiniškai 3300 žiūrovų per metus. Teatro „Meno fortas“ spektakliuose – iš viso 8700. „Oskaro Koršunovo teatro“ spektaklius pamatė 6357 žiūrovai, arba vidutiniškai 2000 žiūrovų per metus. Mažiausiai žiūrovų apsilankė „Menų spaustuvės“ (iš viso 3478) ir „Vyčio Jankausko šokio teatro“ spektakliuose (iš viso 405).

Duomenis apie žiūrovų skaičius iki 2011 m. sukurtuose ir per 2011-2013 metus rodytuose spektakliuose pateikė 6 tiriamos organizacijos.

Scenos organizacija	Žiūrovų skaičius kituose spektakliuose
Menų spaustuvė	11138
Oskaro Koršunovo teatras	49835
cezario grupė	14509
Vyčio Jankausko šokio teatras	Nėra duomenų
Laimingi žmonės	Nėra duomenų
Atviras ratas	39497
Meno fortas	9800
Kauno Mažasis teatras	11255

Lentelė Nr.20. Žiūrovų skaičius iki 2011 m. sukurtuose spektakliuose, rodytuose per 2011-2013 metus.

Bendras žiūrovų skaičius tiriamuoju laikotarpiu organizacijose, kurios pateikė žiūrovų skaičius per 2011-2013 metus rodytuose naujuose ir iki 2011 m. sukurtuose spektakliuose.

Lentelė Nr.20. Žiūrovų skaičius iki 2011 m. sukurtuose spektakliuose, rodytuose per 2011-2013 metus.

Daugiausia žiūrovų per tiriamąjį laikotarpį apsilankė „Atviro rato“ spektakliuose – 67271, arba vidutiniškai 22400 žiūrovų per metus. „Oskaro Koršunovo teatre“ apsilankė 56192 žiūrovai, arba vidutiniškai 19000 žiūrovų per metus. Kitose keturiose organizacijose apsilankė nuo 14616 iki 21245 žiūrovų, arba vidutiniškai 6211 žiūrovų per metus. Iš viso per tiriamąjį laikotarpį 6 organizacijose apsilankė 198003 žiūrovai, arba 66001 žiūrovai per metus. Vienai scenos menų organizacijai tenka 11 000 žiūrovų per metus.

Siekiant nustatyti, kiek vienam Lietuvoje parodytam scenos menų organizacijos spektakliui vidutiniškai tenka žiūrovų, gautas bendras vienai organizacijai tenkantis žiūrovų skaičius dalinamas iš bendro scenos menų organizacijos Lietuvoje parodytų spektaklių skaičiaus.

Scenos menų organizacija	Žiūrovų skaičius	Spektaklių skaičius Lietuvoje	Žiūrovų skaičius tenkantis vienam spektakliui
Menų spaustuvė	14616	138	105
Oskaro Koršunovo teatras	56192	231	243
cezario grupė	20179	186	109
Atviras ratas	67271	386	174

Meno fortas	18500	33	561
Kauno Mažasis teatras	21245	221	96

Lentelė Nr.21. Žiūrovų skaičius vienam spektakliui per 2011-2013 m.

Daugiausia vidutiniškai žiūrovų į vieną spektaklį tiriamuoju laikotarpiu surinko „Meno fortas“, mažiausiai – Kauno Mažasis teatras. Reikia pažymėti, kad Kauno Mažąjo teatro salėje yra 60 žiūrovų vietų, tuo tarpu „Meno fortas“ savo spektaklius rodo teatro salėse, kuriose vidutiniškai yra apie 560 vietų. „Oskaro Koršunovo teatras“, „cezario grupė“, „Atviras ratas“, „Menų spaustuvė“ rodo spektaklius salėse, kurių vidutinis vietų skaičius svyruoja nuo 100 iki 200 vietų.

Žiūrovų dalis vienam organizacijos spektakliui per 2011-2013 metus:

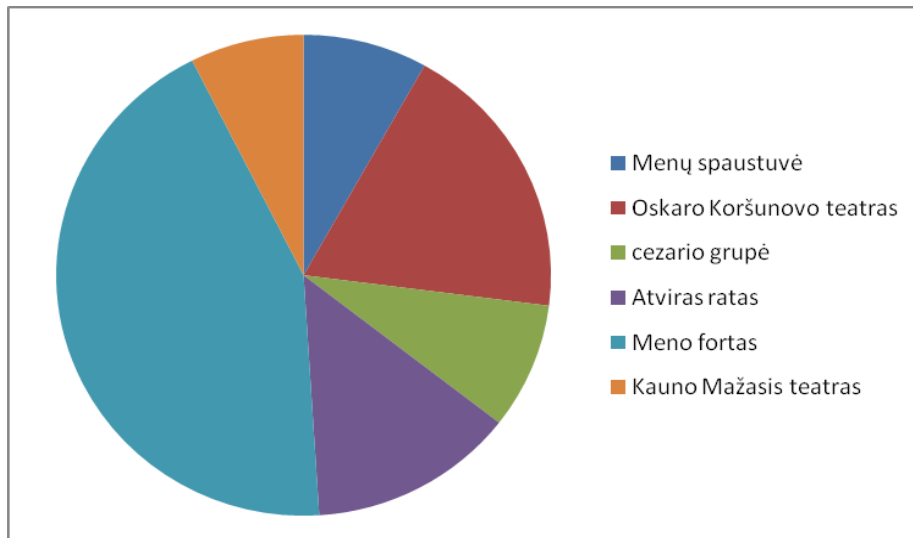

Diagrama Nr.7. Žiūrovų dalis vienam organizacijos spektakliui per 2011-2013 metus.

Išvados:

- Daugiausiai žiūrovų per tiriamąjį laikotarpį apsilankė „Atviro rato“ spektakliuose.

- Iš gautų duomenų galima daryti prielaidą, kad spektaklių ir žiūrovų santykis tirtose organizacijose yra optimalus – tai yra, į vieną spektaklį surenkama tiek žiūrovų, kiek žiūrovų salėje yra sėdimų vietų.

3. DARBO SANTYKIAI

3.1. Administracijos ir kūrybiniai darbuotojai

Darbo santykius nevyriausybinėse scenos menų organizacijose reglamentuoja Lietuvos Respublikos Darbo kodeksas ir kiti Lietuvos Respublikos įstatymai.

Siekiant išsiaiškinti, kokios yra organizacijose įdarbinamų darbuotojų darbo sutarčių teisinės formos, organizacijų buvo klausiama, kiek darbuotojų jose dirba pagal neterminuotas ir pagal terminuotas darbo sutartis.

Scenos organizacija	Terminuotos sutartys	Neterminuotos sutartys
Menų spaustuvė	0	19
Oskaro Koršunovo teatras	0	12
cezario grupė	0	1
Vyčio Jankausko šokio teatras	1	1
Laimingi žmonės	0	5
Atviras ratas	0	3
Meno fortas	0	8
Kauno Mažasis teatras	0	5

Lentelė Nr.22. Organizacijose pagal darbo sutartis 2013 m. dirbusių darbuotojų skaičius.

Daugiausia darbuotojų 2013 metais dirbo „Menų spaustuvėje“ (19) ir „Oskaro Koršunovo teatre“ (12). Abi šios organizacijos gauna Vilniaus m. savivaldybės dotacijas tame tarpe darbo užmokesčio išlaidoms dalinai padengti. Dažniausia įdarbinimo forma tyrime dalyvavusiose organizacijose yra neterminuota sutartis. Pagal neterminuotas sutartis daugiausia dirba administracijos personalas – direktorius, vyr. finansininkas, vadybininkai. Nuo 8 iki 19 pagal neterminuotas sutartis dirbančių darbuotojų turinčios organizacijos taip pat įdarbina technikos direktorius, ūkvedžius ir kt. Nei viena organizacija pagal neterminuotas darbo sutartis nėra įdarbinusi atlikėjų ar kitų kūrybinių darbuotojų (režisierių, scenografų, kompozitorių, dramaturgų, kt.). Dalis organizacijų įdarbina darbuotojus ne visu

etatu: pvz., organizacijoje „Laimingi žmonės“ 5 darbuotojai dalinasi 2 etatais, „Vyčio Jankausko šokio teatro“ du darbuotojai dalinasi 0,75 etatu.

Tyrimo metu buvo siekiama išsiaiškinti, kokie yra tiriamų organizacijų ir aktorių–atlikėjų darbo santykiai. Kitų kūrybinių darbuotojų – režisierių, scenografų, kompozitorių – darbo santykiai su organizacijomis nebuvo tiriami, nes šie kūrėjai suteikia vienkartinės paslaugas. Tuo tarpu su aktoriais nevyriausybinės scenos menų organizacijos dažniausiai pasirašo daugkartines paslaugų sutartis. Su aktoriais–atlikėjais pasirašoma atlikėjo intelektinių paslaugų sutartis. Šią sutartį reglamentuoja Lietuvos Respublikos Kultūros ministro įsakymas „Dėl autorinių sutarčių ir atlikėjo intelektinių paslaugų sutarčių sudarymo rekomendacijų patvirtinimo“. Šios rekomendacijos skirtos teatrams, koncertinėms įstaigoms ir kitoms Kultūros ministerijai pavaldžioms ir jos valdymo sričiai priskirtoms kultūros įstaigoms, naudojančioms savo kūrybinės veiklos programose literatūros bei meno kūrinius ir atlikėjų intelektines paslaugas. Šis įsakymas netaikomas scenos menų organizacijoms, kurios neturi teatro statuso, ir kurios nėra pavaldžios Kultūros ministerijai bei nėra priskirtos jos valdymo sričiai, tačiau jos gali laikytis įsakymo rekomendacijų, sudarinėdamas savo atlikėjų paslaugų sutartis.

Atlikėjo intelektinių paslaugų sutarties pobūdis neleidžia nustatyti, kokia etato apimtimi dirbtų aktorius, jeigu su juo būtų sudaryta darbo sutartis. Tačiau ištyrus organizacijose rodomų spektaklių vaidmenų ir juos atliekančių aktorių skaičius tiriamuoju laikotarpiu, buvo galima nustatyti, iš kiek ir kokių atlikėjų paslaugos yra perkamos dažnai, ir iš kiek ir kokių perkamos retai. Dažnai perkamomis atlikėjų paslaugomis vadinsime tų aktorių paslaugas, kurie organizacijoje sukuria nuo 4 iki 10 vaidmenų, retai perkamomis atlikėjų paslaugomis vadinsime tų aktorių paslaugas, kurie sukuria nuo 1 iki 3 vaidmenų. Iš tyrimo metu gautų duomenų apie sukurtų vaidmenų skaičių, taip pat iš viešai prieinamos informacijos apie organizacijų spektakliuose vaidinančius aktorius, buvo galima nustatyti tokius bendrus duomenis:

Scenos organizacija	Aktoriai, sukuriantys ir atliekantys nuo 4 iki 10 vaidmenų	Aktoriai, sukuriantys ir atliekantys nuo 1 iki 3 vaidmenų
Menų spaustuvė	2	48

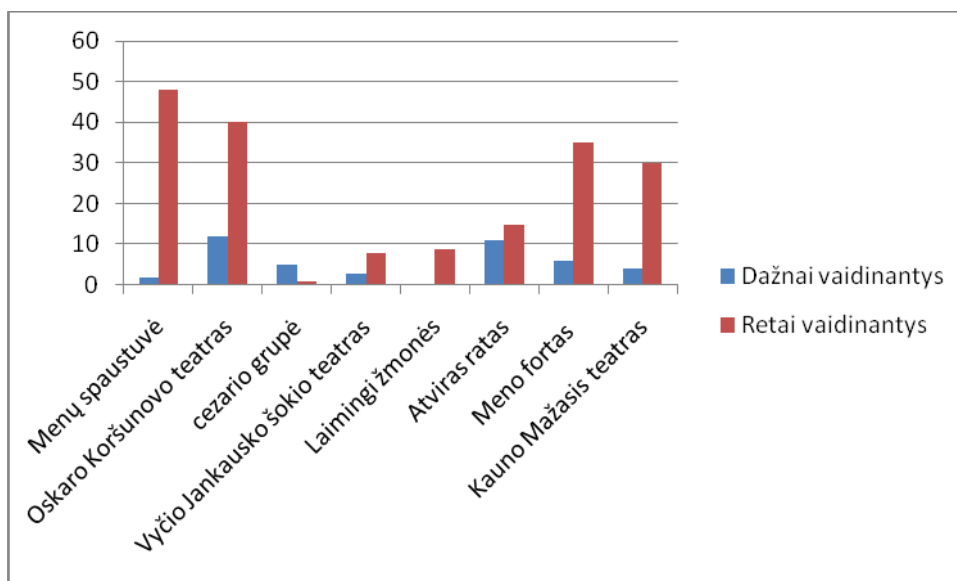
Oskaro Koršunovo teatras	12	40
cezario grupė	5	1
Vyčio Jankausko šokio teatras	3	8
Laimingi žmonės	0	9
Atviras ratas	11	15
Meno fortas	6	35
Kauno Mažasis teatras	4	30

Lentelė Nr.23. Dažnai ir retai įdarbinamų aktorių skaičius organizacijose 2011-2013 metais

Galima daryti prielaidą, kad jeigu aktoriai, sukuriantys ir atliekantys per metus nuo 4 iki 10 vaidmenų vienoje organizacijoje, dirbtų pagal darbo sutartį, jų darbo krūvis prilygti 1 etatui. Tokių aktorių skaičius tiriamose organizacijose svyruoja nuo 2 iki 12 aktorių. Daugiausia atlikėjų paslaugų perka, arba aktorių pilnam etatui įdarbintų „Atviras ratas“ ir „Oskaro Koršunovo teatras“ – atitinkamai 11 ir 12. Jeigu šie du teatrai įdarbintų aktorius pagal darbo sutartį, jie sukurtų papildomai 11-12 darbo vietų.

Nuo 1 iki 3 vaidmenų per metus sukuriančių ir atliekančių aktorių organizacijose tiriamuoju laikotarpiu buvo nuo 1 iki 48. Mažiausiai tokių atlikėjų paslaugų perka teatras „cezario grupė“, daugiausia – „Menų spaustuvė“.

Dažnai ir retai vaidinančių aktorių santykis organizacijose:

Lentelė Nr.24. Dažnai ir retai vaidinančių aktorių santykis organizacijose.

Daugiausia organizacijos perka iš aktorių atlikėjų paslaugas pavieniams vaidmenims. Tik viena organizacija – teatras „cezario grupė“ – perka atlikėjų paslaugas iš tų pačių aktorių nuolat. „Atviro rato“ spektakliuose dažnai vaidinančių ir pavieniams vaidmenims samdomų aktorių santykis yra beveik vienodas. 8 scenos menų organizacijos per metus perka atlikėjų paslaugas iš 43 aktorių, tai yra, 8 organizacijos suteikia nuolatinį darbo krūvį 43 aktoriams. Viena organizacija, jei įdarbintų aktorius pagal darbo sutartį, sukurtų 5,37 darbo vietų. Pavieniams vaidmenims sukurti ir vaidinti organizacijos sudaro sutartis su 186 aktoriais, arba viena organizacija vidutiniškai perka atlikėjų paslaugas 23,25 kartus per metus.

Dalis samdomų aktorių dirba valstybiniuose teatruose. Tiriamose organizacijose per tiriamąjį laikotarpį dažnai vaidino 5 valstybinių teatrų aktoriai – 3 aktoriai „Oskaro Koršunovo teatre“, 1 aktorius „Meno forte“ ir 1 aktorius Kauno Mažajame teatre. Retai (nuo 1 iki 3 vaidmenų) šiose organizacijose vaidina 50 valstybinių teatrų aktorių. Daugiausia valstybinių teatrų etatuose dirbančių aktorių vaidina „Oskaro Koršunovo teatre“ – 25 aktoriai. „Meno forto“ spektakliuose vaidino 8 valstybinių teatrų aktoriai, organizacijoje „Laimingi žmonės“ ir Kauno Mažajame teatre 6 aktoriai, „Menų spaustuvėje“ 3 aktoriai, „Atvirame rate“ 2 aktoriai.

Dažnai vaidinantys	Iš jų dirbantys valstybiniuose teatruose	Retai vaidinantys	Iš jų dirbantys valstybiniuose teatruose
43	5	186	25

Nevyriausybines scenos menų organizacijose dažnai vaidinantys valstybinių teatrų aktoriai sudaro 10 proc. visų šiose organizacijose dirbančių aktorių. Retai vaidinančių valstybinių teatrų aktorių yra 19 proc. Taip pat iš viešai prieinamos informacijos pastebima tendencija, kad pagal atlikėjų intelektinių paslaugų sutartis nevyriausybines scenos menų organizacijose daugiausia vaidina aktoriai nuo 25 iki 40 metų.

Išvados:

- Darbo sutartys nevyriausybinėse scenos menų organizacijose sudaromos tik su įstaigos administraciniu personalu.
- Visos tyrime dalyvavusios organizacijos iš daugiausiai jose dirbančių kūrybinių darbuotojų – aktorių perka vienkartinės arba daugkartines paslaugas, sudarydamos atlikėjo intelektualinių paslaugų arba autorines pirkimo sutartis. Darbo sutarčių su aktoriais tirtos organizacijos nesudaro.

IŠVADOS:

- Teatrų ir koncertinių įstaigų įstatymas nebuvo projektuojamas į naujas profesionalaus scenos meno organizacijas. Šiuolaikinių scenos menų raidos realijų neatitinkantis teatrų veiklos teisinis reglamentavimas diskriminuoja susiformavusį nevyriausybinį scenos menų sektorių.
- Teatrų ir koncertinių įstaigų įstatyme nustatytas teatrų veiklos teisinis reglamentavimas varžo nevyriausybinų scenos meno organizacijų teises įgyti profesionalųjį statusą ir dalyvauti konkursuose atitinkamoms kūrybinės veiklos programoms, finansuojamoms iš valstybės biudžeto, vykdyti.
- Valstybė per programas dalinai remia nevyriausybinų scenos menų organizacijų spektaklių/programų kūrimą ir kompensuoja jų sklaidos išlaidas, tačiau tiesiogiai neremia kitų su jų veikla susijusių darbo užmokesčio, patalpų išlaikymo išlaidų.
- Savivaldybės dotacijas teikia tik dviems nevyriausybinėms scenos menų organizacijoms, abi jos reziduoja Vilniuje.
- Daugiausia valstybės lėšų pritraukia sostinėje veikiančios nevyriausybinės scenos menų organizacijos.
- Nevyriausybinės scenos menų organizacijos per tiriamąjį laikotarpį iš savo veiklos gavo vidutiniškai 1,7 karto daugiau pajamų negu valstybė joms skyrė finansavimo.
- Daugiausia pajamų iš jungtinės veiklos, subnuomos sutarčių, sceninės įrangos nuomos ir kitos savo įstatuose numatytos veiklos iš visų tiriamų organizacijų gauna „Menų spaustuvė“. Ši organizacija pagal panaudos sutartį su Vilniaus m. savivaldybe eksploatuoja didžiausias iš visų tyrime dalyvavusių organizacijų patalpas ir turi geriausiai išplėtotą infrastruktūrą. Tuo pat metu

„Menų spaustuvė“ iš valstybės gauna 2 kartus daugiau lėšų nei uždirba pajamų iš spektaklių rodymo ir rėmimo.

- Organizacijų veiklos planuojamos tik trumpuoju laikotarpiu, dažniausiai pusei metų.
- Dėl finansavimo neapibrėžtumo organizacijos nekuria strateginių planų.
- Visos tiriamos scenos menų organizacijos, išskyrus „Menų spaustuvę“, beveik nevykdo kitos veiklos negu tik spektaklių kūrimas ir sklaida ir nesinaudoja galimybe gauti dalinį valstybės finansavimą jai vykdyti. „Menų spaustuvės“ veikla be spektaklių kūrimo ir sklaidos apima rezidavimo paslaugas, profesinių scenos menų paslaugų teikimą ir leidybą. „Menų spaustuvės“ veiklos įvairovė įtakojo naujų valstybės projektinio finansavimo programų atsiradimą.
- „Oskaro Koršunovo teatro“ ir „Meno forto“ veiklos rodikliai rodo, kad šie, iš dalies valstybės remiami teatrai, sukuria ženkliai didesnę pridėtinę vertę už joms skiriamą dalinį finansavimą ir nuosekliai vykdo tarpvalstybinį kultūrinį bendradarbiavimą.
- Nevyriausybinės scenos menų organizacijos kuria pridėtinę vertę, gaudamos pajamas už bilietus bei kitas paslaugas ir iš jų mokėdamos mokesčius bei skirdamos jas savo veiklos plėtrai.
- Nevyriausybinės scenos menų organizacijos skiriasi pagal vykdomos veiklos repertuarinį arba projektinį pobūdį. Tiriamų organizacijų „Oskaro Koršunovo teatro“, „Atviras rato“, „cezario grupės“ veikla yra artima valstybės repertuariniams teatrams. Kitokio, projektinio pobūdžio organizacijos yra „Menų spaustuvė“ ir „Vyčio Jankausko šokio teatras“.
- Atsižvelgiant į valstybės finansavimo ir iš gastrolių užsienyje uždirbtų lėšų santykį „Oskaro Koršunovo teatro“ ir „Meno forto“ metiniuose biudžetuose, galima teigti, kad abu šie

repertuarinio pobūdžio nevalstybiniai teatrai Lietuvoje vykdo veiklą daugiausia iš užsienio gastrolėse uždirbtų lėšų.

- Daugiausia spektaklių tiriamos scenos menų organizacijos parodė savo reziduojamame mieste. Visos organizacijos rengia gastroles Lietuvoje. 5 iš 8 tirtų organizacijų išvyksta į užsienio gastroles. Per tiriamąjį laikotarpį užsienyje jos spektaklius rodė 132 kartus.
- Daugiausiai spektaklių per tiriamąjį laikotarpį parodė ir žiūrovų surinko teatras „Atviras ratas“.
- Daugiausia spektaklių rodančiose nevyriausybinėse scenos menų organizacijose „Atviras ratas“ (778), Kauno Mažasis teatras (324), „Oskaro Koršunovo teatras“ (319) vaidinama beveik kas antrą dieną per metus.
- Spektaklių ir žiūrovų santykis tirtose organizacijose yra optimalus – tai yra, į vieną spektaklį surenkama tiek žiūrovų, kiek žiūrovų salėje yra sėdimų vietų
- Darbo sutartys nevyriausybinėse scenos menų organizacijose sudaromos tik su įstaigos administraciniu personalu.
- Visos tyrime dalyvavusios organizacijos iš daugiausiai jose dirbančių kūrybinių darbuotojų – aktorių perka vienkartinės arba daugkartinės paslaugas, sudarydamos atlikėjo intelektinių paslaugų arba autorines pirkimo sutartis. Darbo sutarčių su aktoriais tirtos organizacijos nesudaro.
- Atkurtos Nepriklausomybės pradžioje atsiradusios nevyriausybines scenos menų organizacijos ilgainiui savo veikla darė įtaką valstybės finansavimui ir įtakojo jo struktūrinius pokyčius. Šiuo metu veikiančią valstybės dalinio finansavimo programų sistemą inicijavo kai kurių scenos menų organizacijų vykdomų veiklų įvairovė. Tokiu būdu šis nevalstybinis sektorius įsitraukė į kultūros politikos formavimą. Valstybės sukurtos naujos finansavimo programos suteikia galimybes nevyriausybiniams scenos menų organizacijoms vykdyti įvairesnę

veiklą negu vien spektaklių kūrimą ir sklaidą. Tyrimas parodė, kad nedaugelis jų pasinaudoja šiomis galimybėmis.